

Indhold

Datablad	4
Indledning og sagens baggrund	5
Resume	7
Afgørelse	9
Vilkår og forudsætninger	10
Husdyranlæg og husdyrgødningsopbevaringsanlæg	10
Ridebane og folde	11
Drift i øvrigt	12
Vurdering	14
Det ansøgte projekt	14
Husdyranlæg	14
Husdyrgødningsopbevaringsanlæg	20
Ridebane	21
Folde	21
Natur	25
Lugt	30
Belysning, støv, støj og skadedyr	31
Affald, olie og kemikalier	32
Transport	32
Bedste tilgængelige teknik (BAT)	33
Erhvervsmæssig nødvendighed, fredning, og landskabelige forhold	33
Samlet vurdering	37
Offentlighed og klagevejledning	37

Bilag:

- Bilag 1A: Situationsplan over produktionsarealer, driftsbygninger og møddingsplads (udskrift fra husdyrgodkendelse.dk).
- Bilag 1B: Situationsplan over produktionsarealer (udskrift fra husdyrgodkendelse.dk)
- Bilag 1C: Oversigt over husdyranlæg og driftsanlæg mv. til brug for husdyrholdet, udført af Aarhus Kommune.
- Bilag 2: Ansøgers miljøbeskrivelse samt forretningsplan.
- Bilag 3: Landskabsvurdering, udført af Aarhus Kommune.
- Bilag 4: Den nye hal – ansøgers og kommunens foto.
- Bilag 5: Husdyrvejledning om husdyranlæg, ridebaner og folde.

DATABLAD

Landbrugets navn og beliggenhed	Borgs Beslagsmedie, Bispelundvej 44, 8330 Beder
Matrikel nr.	Matr, nr. 11i – Fulden By, Beder
CVR nr. CHR nr.	21614084 132215
Ejer af ejendommen	Mads Borg, Bispelundvej 44, 8330 Beder
Driftsansvarlig Rådgiver	Mads Borg Anne Kirkegaard, Velas I/S, Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
Brugstype	Hestehold
Godkendelsesbetegnelse Ansøgning, skema nr.	§ 16 b 250141
Tilsynsmyndighed Sagsbehandler 2. sagsbehandler (kvalitetssikring)	Aarhus Kommune. Anker Laubel Christian Westergaard
Afgørelsens dato	4. august 2026
Tilsyn	På tilsyn kontrolleres, om vilkårene i miljøtilladelsen overholdes.

INDLEDNING OG SAGENS BAGGRUND

Etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug forudsætter kommunens forudgående tilladelse efter § 16 b i husdyrbrugloven¹, når der er tale om mere end 200 m² produktionsareal, hvis der på produktionsarealet alene er heste, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 7, nr. 2².

Denne afgørelse er udarbejdet efter § 16 b i husdyrbrugloven. Sagen er behandlet efter den nugældende husdyrgodkendelsesbekendtgørelse fra 2024.

Borgs Beslagssmedie v. Mads Borg søgte i 2021 om tilladelse efter § 16 b i husdyrbrugloven til udvidelse af husdyrbruget på ejendommen på Bispelundvej 44, 8330 Beder, inklusiv til etablering af en ny kombineret ride- og løsdriftshal på 20 x 45 m, og ny møddingsplads. Aarhus Kommune imødekom den 25. august 2022 ansøgningen og meddelte afgørelse om miljøtilladelse. Afgørelsen blev påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagen havde ikke opsættende virkning.

Borgs Beslagssmedie v. Mads Borg indhentede byggetilladelse og opførte i 2024-2025 den nye kombinerede ride- og løsdriftshal på 20 x 45 m og den nye, tilknyttede møddingsplads.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophævede og hjemviste den 27. februar 2025 kommunens afgørelse til fornyet behandling med henvisning til, at kommunen skal fastlægge husdyrbrugets produktionsarealer på ny, med opmærksomhed på, at arealet benævnt "boksfolde" skal anses for en løbegård og dermed et husdyranlæg, og at husdyrbruglovens afstandskrav derfor skal iagttages. Nævnet bemærkede endvidere, at ulovlig opførte og etablerede bygninger eller anlæg ikke kan anses for eksisterende ved vurderingen i forhold til afstandskravet.³

Kommunen skal derfor forholde sig til, om bygningen "Løsdrift 2" kan lovliggøres i henhold til afgørelserne fra Fredningsnævnet, og om den nye kombinerede ridehal og stald placeres i tilknytning til lovlig eksisterende bebyggelse.

Denne ansøgning om tilladelse efter § 16 b i husdyrbrugloven er indsendt til Aarhus Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem, første gang den 7. april 2025 med ansøgningsskema nr. 250141. Projektet blev ændret d. 26. juni 2025, og senest genindsendt d. 23. april 2026. Projektets er grundlæggende det samme som i 2021 men er ændret, så der i projektet blandt andet også indgår ansøgning om en ny ridebane i stedet for den nuværende ridebane, og om en større ny ride- og løsdriftshal.

Afgørelsen er truffet på baggrund af oplysninger indsendt med ansøgningen, samt øvrige oplysninger indsendt under sagsbehandlingen. Bedriften har ikke biaktiviteter, der i sig selv er omfattet af IE-direktivet.

I miljøtilladelsen er der redegjort for miljøkonsekvenserne af udvidelse og ændring af husdyranlæg på ejendommen, herunder etablering af en ny ride- og løsdriftshal, ændret placering af ridebane og for påvirkningen fra husdyrbruget af miljøet i bred forstand. Der

¹ Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1065 af 21. august 2025

² Bekendtgørelse nr. 1089 af 16. oktober 2024 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

³ MFKN-sag nr. 22/11321.

redegøres ikke for miljøpåvirkningen fra udbringning af husdyrgødning, da dette varetages i anden lovgivning.

En tilladelse efter husdyrbrugloven bortfalder, hvis den ikke er udnyttet, inden 6 år efter at den er meddelt. Hvis en tilladelse, der er udnyttet, efterfølgende ikke har været helt eller delvis udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del, der ikke har været udnyttet i de seneste 3 år⁴.

⁴ Dette er nærmere beskrevet i § 59a i husdyrbrugloven.

RESUME

Mads Borg, Borgs Beslagssmedie, Bispelundvej 44, 8330 Beder har søgt om en miljøtilladelse i forbindelse med en udvidelse af produktionsarealet⁵ ved etablering af ny hal med løsdriftsstald, og ved etablering af tre udearealer uden plantedække og en fast placeret foderstation. En møddingplads og en ny udendørs ridebane indgår også i ansøgningen.

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles tilladelse til husdyrbruget med den ansøgte udvidelse i henhold til de gældende regler. Miljøtilladelsen omfatter produktionen og anlægget.

Miljøtilladelsen er baseret på en række vilkår. Disse vilkår fremkommer som en følge af husdyrbrugloven og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen⁶ og anden lovgivning.

Miljøtilladelsen for husdyrbruget på Bispelundvej 44 er særligt kendetegnet ved:

- Dyreholdet består af heste.
- Der opføres en kombineret ridehal og løsdriftsstald på i alt 20 x 50 m. Bygningen består af ridehal med to separate afdelinger med løsdriftsstald i hver af bygningens ender.
- Der etableres en ny møddingsplads.
- Produktionsarealet udvides med 174 m² i de to nye afdelinger med løsdriftsstald og med 296 m² ved tre udearealer uden plantedække og ved et fast placeret fodersted.
- Det tilladte produktionsareal er herefter på 601 m², og der er en møddingsplads med et overfladeareal på 38 m².
- For foldene er det forudsat, at næringsstofferne fra husdyrgødningen set over en årrække udnyttes via et veletableret plantedække.
- Den kombinerede ride- og løsdriftshal er placeret hensigtsmæssigt i tilknytning til eksisterende byggeri.
- Der dispenseres for afstandskrav til naboskel for den nye kombinerede ridehal/løsdriftsstald, de tre udearealer uden plantedække, og den fast placerede foderstation, da kommunen vurderer, at afstandskravet ikke kan overholdes uden væsentlige landskabelige ulemper og uhensigtsmæssig spredning af husdyrbrugets anlæg.
- Ejendommen ligger indenfor fredet område. Der er fra Fredningsnævnet pt. meddelt dispensation til etablering af en ny hal på 20 x 45 m. Der er indsendt ansøgning om dispensation til Fredningsnævnet om en hal på 20 x 50 m, og ny placering af udendørs ridebane.
- Den nuværende beplantning rundt om ejendommen i skel mod vest, nord og øst bibeholdes, og hvis den en dag fjernes, etableres i stedet en ny afskærmende beplantning med tilsvarende synsmæssig sløring i forhold til den nye hal.

⁵ Definitionen på et produktionsareal er et areal i fast placerede husdyranlæg, hvorpå dyrene kan opholde sig og har mulighed for gødningsafsætning, og som dyrene ikke kun har kortvarig adgang til.

⁶ Bekendtgørelse nr. 1089 af 16. oktober 2024 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

- Anlæggets påvirkning af omgivelserne med ammoniak vil ikke være væsentlig, da projektet lever op til kravene om beskyttelse af tre særlige naturkategorier.
- De maksimalt tilladte geneniveauer for lugt er overholdt i forhold til omkringliggende boliger, samlet bebyggelse og byzone.
- Der er ikke krav om anvendelse af bedst tilgængelige teknologi (BAT). Husdyrbrugets årlige emission af ammoniak er mindre end 750 kg.

Projektets særkender viser hovedårsagerne til, at det ansøgte ikke har en væsentlig virkning på miljøet. Der skal derfor ikke udarbejdes en miljøkonsekvensrapport jf. § 4 stk. 4 nr. 3 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Kommunen konkluderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget, samt at det ansøgte overholder kravene i husdyrbrugloven og tilhørende bekendtgørelse. Endvidere konkluderer kommunen, at husdyrbruget med overholdelse af vilkårene kan drives uden væsentlig indvirkning på miljøet.

AFGØRELSE

Aarhus Kommune meddeler hermed miljøtilladelse af husdyrbruget på Bispelundvej 44, 8330 Beder på nedenstående vilkår.

Det er Aarhus Kommunes samlede vurdering, at husdyrbruget med overholdelse af de nedenstående vilkår ikke vil medføre en væsentlig indvirkning på miljøet.

Miljøtilladelsen meddeles i henhold til husdyrbruglovens § 16 b samt §§ 25 og 42 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, og omfatter de miljømæssige forhold, det vil sige forhold af betydning for det omgivende miljø som beskrevet i loven og bekendtgørelsen. Kommunen meddeler samtidig, at det ansøgte ikke er omfattet af krav om miljøkonsekvensrapport jf. § 4 stk. 4 nr. 3 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Der er i forbindelse med miljøtilladelsen meddelt dispensation til afstandskrav til skel, jf. § 9, stk. 3, i husdyrbrugloven til ridehal/løsdriftsstald, de tre udearealer uden plantedække, og den fast placerede foderstation.

Godkendelser og tilladelser i forhold til anden lovgivning, f.eks. Byggeloven, samt tilladelse til afledning af spildevand og overfladevand, og vandindvindingstilladelse) skal søges separat.

Der er fra Fredningsnævnet på tidspunktet for denne afgørelse af ansøger indhentet dispensation til en ny ridehal/løsdriftsstald på 20 x 45 m. Med hensyn til de ændrede mål på 20 x 50 m, den nye ridebane, den nye møddingsplads og eventuelle andre forhold forudsættes det, at Fredningsnævnet kan imødekomme forholdene med en kommende dispensation, hvis nævnet altså vurderer, at dispensation er påkrævet, samt at eventuelle betingelser i en sådan dispensation overholdes.

Ejendommen skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser – også selvom disse regler eventuelt måtte være skærpede i forhold til denne tilladelse.

Aarhus Kommune den 4. august 2026.

Birgitte Kloppenborg-Skrumsager
Afdelingsleder

Anker Laubel
Sagsbehandler

VILKÅR OG FORUDSÆTNINGER

Husdyranlæg og husdyrgødningsopbevaringsanlæg

1. Stalde må have produktionsareal med de størrelser - og skal være indrettet med staldsystemer og den miljøteknologi - som fremgår af følgende tabel (se også situationsplan i bilag 1A og 1B):

Staldnavn	Ny?	Dyretype	Staldsystem og teknologi	Produktions-areal i stalde (m ²)
Hestestald m. bokse	Nej	Heste	Bokse med dybstrøelse	131
Ny Løsdrift (i hal)	Ja	Heste	Løsdrift med dybstrøelse	75
Ny Løsdrift 2 (i hal)	Ja	Heste	Løsdrift med dybstrøelse	99
I alt i stalde				305

2. Følgende arealer, udover ovennævnte produktionsarealer i stalde, er også produktionsareal og skal være indrettet med fast, tæt bund og afløb til opsamlingsbeholder. Arealerne skal være placeret som det fremgår af husdyrgodkendelse.dk og kan ses på situationsplan i bilag 1A og 1B:

Navn	Ny?	Dyretype	Indretning	Produktions-areal i alt (m ²)
Udeareal 1 uden plantedække (evt. indrettet som fast foderstation)	Ja	Heste	Fast, tæt bund med afløb til opsamlingsbeholder	72
Udeareal 2 uden plantedække	Ja	Heste	Fast, tæt bund med afløb til opsamlingsbeholder	73
Udeareal 3 uden plantedække	Ja	Heste	Fast, tæt bund med afløb til opsamlingsbeholder	44
Fast foderstation	Nej	Heste	Fast, tæt bund med afløb til opsamlingsbeholder	107
I alt				296
I alt, inkl. i stalde				601

3. Den nye hal må have en størrelse på 1000 m² og skal være placeret som det fremgår af situationsplanen i bilag 1A og 1B, dog således at der er mindst 50 m til nabobeboelsen på ejendommen Kvægdriften 13 og mindst 8 m til naboskel mod øst. To løsdriftsafdelinger skal være separat placeret i hver sin ende af bygningen, som vist på bilag 1A og 1B. Den indvendige banestørrelse må være 20 x 40 m.

4. Den nuværende bygning "Lille løsdrift på mark" er blevet ændret til et flytbart læskur og skal folgeligt være indrettet og regelmæssigt flyttes efter de til enhver tid gældende regler, pt. som beskrevet i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 8-9.
5. Opbevaringsanlæg til husdyrgødning må have de størrelser - og skal være udstyret med den miljøteknologi - som fremgår af følgende tabel (se også situationsplan i bilag 1):

Opbevarings-anlæg	Ny?	Type	Miljøteknologi	Overflade-areal (m ²)
Møddingsplads	Ja	Mødding	Ingen udover alm. overdækning	38

6. Møddingspladsen skal være placeret som angivet på bilag 1, og sådan at der er mindst 30 m til naboskel.
7. Hallen skal være opført i mørke og afdæmpede farver, med mørke eller gråtonede tagflader uden refleksion. Der kan være ovenlys i ikke-reflekterende materiale, og vinduesbånd i facaden som vist på bilag 4.
8. Den nuværende beplantning rundt om ejendommen i skel mod vest, øst og mod nord (se figur 5) skal bibeholdes, eller der skal foretages ekstra beplantning på den ansøgte ejendom med en tilsvarende synsmæssig sløring.

Ridebane og folde

9. Ridebane, ovalbane og roundpen skal være placeret som det fremgår af situationsplanen i bilag 1A med gul oval markering.
10. Fast hegning rundt om ridebane, ovalbane og roundpen må maksimalt være i 1,55 m højde.
11. Lysmaster og belysning er ikke tilladt på ridebane, ovalbane, eller roundpen.
12. Underlaget på ridebane, ovalbane og roundpen må ikke anlægges med gummigranulat, syntetiske materialer el.lign., hvis der ikke er indhentet tilladelse til det efter den relevante lovgivning⁷.
13. Ridebanens færdige terræn må ikke reguleres mere end +/- 0,50 m i forhold til det naturlige terræn på arealet.
14. Det forudsættes, at på folde, der anvendes af husdyrbruget, skal næringsstofferne fra husdyrgødningen set over en årrække udnyttes via et veletableret plantedække. Hvis et foldareal helt eller delvist mister plantedækket som følge af regelmæssigt ophold, slid, fodring eller færdsel, forudsættes, at dyrenes adgang til det berørte areal ophører inden næste vækstsæson. Arealer uden tæt plantedække tages først i brug igen, når der er dokumenteret tæt plantedække, dog tidligst efter en sammenhængende hvileperiode i

⁷ Relevant lovgivning er på tidspunktet for denne afgørelse: miljøbeskyttelseslovens § 19, inklusiv vurdering efter spildevandsbekendtgørelse og i henhold til vejledning om kunststofgræsbaner fra Miljø- og Fødevarerministeriet.

vækstsæsonen på mindst 6 måneder, f.eks. 1. april til 30. september. Foldene tilføres ikke kunstgødning. Hvis plantedækket eventuelt slås, opsamles og fjernes det afslåede plantedække fra foldene.

15. Det forudsættes, at husdyrbruget fører dokumentation med datoangivelse for sammenhængende hvileperioder af folde (start og slutdato). Husdyrbruget fører desuden fotodokumentation for, at der er tæt plantedække mindst 1 gang årligt på hver fold, for eksempel ved slutningen af en hvileperiode. Årlig fotodokumentation gemmes i mindst 6 år og vil være tilgængelig for tilsynet på forlangende.

Drift i øvrigt

16. Driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, skal straks meldes til alarmcentralen tlf.: 112.

17. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne⁸ må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time)	Alle dage kl. 22-07 (½ time)	Alle dage kl. 22-07
Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Lørdag kl. 14-18 (4 timer)		Maksimal værdi
	Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)		
55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

18. Virksomheden skal efter anmodning fra kommunen ved en støjmåling dokumentere, at vilkår om støj er overholdt. Målingerne skal foretages i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lovgivning og retningslinjer på området. Tilsynsmyndigheden kan maksimalt kræve målinger en gang årligt.

19. Husdyrbrugets bidrag til vibrationsniveauet (dB re 10⁻⁶ m/s²) målt som det maksimale KB-vægtede accelerationsniveau med tidsvægtning S, må ikke overstige værdierne i bebyggelser med følgende anvendelser, jf. *Orientering fra Miljøstyrelsen nr. 9, 1997, om lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer i eksternt miljø*:

Anvendelse	Kl.	Vægtet accelerationsniveau, L _{aw} i dB
Boliger i boligområder (hele døgnet)	Hele døgnet	75
Boliger i blandet bolig/erhvervsområde	18-7	
Børneinstitutioner og lignende	I åbningstiden	
Boliger i blandet bolig/erhvervsområde	7-18	80

⁸ Støjbidraget måles bortset fra maksimalværdien som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) jf. Vejledning nr. 5 fra 1984 om ekstern støj fra virksomheder. Tallene i parentes angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Kontorer, undervisningslokaler og lignende	Hele døgnet	80
Erhvervsbebyggelse	Hele døgnet	85
Kontorer og tilsvarende lokaler i erhvervsbebyggelse, hvor der foregår følsomme aktiviteter	Hele døgnet	80

20. Husdyrbrugets bidrag til niveauet for lavfrekvent støj og infralyddrift (dB re 10^{-6} m/s²) målt indendørs må ikke overstige værdierne i nedenstående tabel. Grænserne gælder for ækvivalentniveauet over et måletidsrum på 10 minutter, hvor støjen er kraftigst.

Anvendelse	Kl.	A-vægtet lydtryksniveau (10-160 Hz), dB	G-vægtet infralydniveau dB
Beboelsesrum, herunder børneinstitutioner og lignende	18-7	20	85
	7-18	25	85
Kontorer, undervisningslokaler, og lignende støjfølsomme rum	Hele døgnet	30	85
Erhvervsbebyggelse	Hele døgnet	35	90

21. På ejendommen skal der foretages en effektiv forebyggelse og bekæmpelse af fluer i overensstemmelse med de seneste fastsatte retningslinjer fra Agro, Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet. Bekæmpelse skal desuden foretages på kommunens forlangende.

22. Husdyrbruget må ikke give anledning til støvgener, som efter tilsynsmyndighedens vurdering er væsentlige for omgivelserne på grund af heste, intern kørsel, håndtering af halm eller andre aktiviteter. Herunder skal ridebane, ovalbane, rotunde og interne kørselsveje forefindes og vedligeholdes i en stand eller med en jordfugtighed, så væsentlige støvgener undgås.

23. På husdyrbruget skal der til stadighed opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres at støv- og smudsbelægning i staldene fjernes. Der skal jævnligt gøres rent i staldene.

24. Virksomhedens eventuelle olie- og kemikalieoplag, herunder olie- og kemikalieaffald, skal til enhver tid opbevares i tæt emballage og stå overdækket på fast, tæt bund uden mulighed for afløb til kloak, jord, overfladevand eller grundvand. Opbevaringen skal tillige være med spildsikring, som beskrevet i Aarhus Kommunes forskrift om opbevaring af olie og kemikalier⁹.

25. Ved eventuelt ophør af dyreholdet skal dette meddeles til Aarhus Kommune.

⁹ Nuværende link til forskriften på Aarhus Kommunes hjemmeside: <https://www.aarhus.dk/virksomhed/miljoe/reguleringer-og-vejledninger-om-miljoeforhold/saadan-skal-du-opbevare-olier-og-kemikalier/>

VURDERING

Det ansøgte projekt

Borgs Beslagssmedie v. Mads Borg ansøgte den 7. april 2025 om miljøtilladelse. Den 26. juni 2025 genindsendtes ansøgningen med ændringer af projektet, så der i projektet også indgår ansøgning om en ny ridebane i stedet for den nuværende ridebane, og om en større ny ride- og løsdriftshal.

Ejendommen Bispelundvej 44, 8330 Beder, er en landbrugsejendom på 4,5 ha. Ejendommen råder desuden over lejede arealer, som anvendes til afgræsning (se figur 2).

Som en del af projektet på ejendommen Bispelundvej 44 ønskes der opført nye træningsfaciliteter i form af en ny kombineret ride- og løsdriftshal på 50 x 20 meter (1.000 m²). Hallen ønskes indrettet med indendørs ridebane, cirka 20x40 m, og løsdriftstald i hver ende, jf. bilag 1 og 2. I projektet indgår også etablering af en ny møddingsplads, en ny ridebane (ovalbane, ridebane og rotunde) som afløsning for den som fjernes, tre udearealer uden plantedække, og et fast placeret fodersted. I ansøgningen indgår også en eksisterende stald (Hestestald med bokse) samt driftsbygninger. Det ansøgte omfatter en udvidelse af produktionsareal fra 131 til 601 m².

I bilag 1 A og 1 B ses situationsplaner over husdyrbruget, inklusiv stalde, driftsbygninger mv. og opbevaringsanlæg til husdyrgødning.

Husdyrbruget er ikke omfattet af afgørelser efter husdyrbrugloven eller miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelsesloven. Husdyrbruget var omfattet af kommunens miljøtilladelsen af 25. august 2022 frem til den 27. februar 2026, som var den dato, Miljø- og Fødevareklagenævnet ophævede den med virkning fra.

De udvidelser, som foretages indenfor en 8-årig periode på det samme husdyrbrug, vurderes samlet. Derfor er den aktuelt ansøgte produktion sammenlignet med den lovlige drift for 8 år siden, sådan at eventuelle merpåvirkninger beregnes samlet for perioden. Dette er yderligere beskrevet herunder i afsnittet om natur.

Husdyranlæg

Stalde og ridehal

Den nye kombinerede ridehal og løsdriftstald placeres i tilknytning til ejendommens eksisterende bygninger. Den er ansøgt med et grundareal på 1.000 m² (20 x 50 m) og består af ridehal samt løsdriftstald i hver af bygningens ender. De to løsdriftstalde i den kombinerede ridehal og løsdriftstald er ansøgt med produktionsareal på 174 m². Der er derudover 131 m² produktionsareal i bygningen "Hestestald med bokse". Fremadrettet vil hesteholdet være opstaldet i disse to bygninger "Hestestald med bokse" og den nye hal, se bilag 1 A og 1 B, og altså med et samlet produktionsareal på 305 m².

Husdyrbrugets produktionsarealer er yderligere beskrevet i tabellen herunder og bilag 1 A.

Den nye kombinerede ridehal og løsdriftstald skal primært anvendes til træning af stutterns heste samt to nye løsdriftsafdelinger, en i hver ende af bygningen. Ansøger har oplyst (bilag 2), at ejendommens professionelle drift vedrører avl af islandske heste (stutterivirksomhed), hingstestation, hestewellness/-træningscenter, samt opstaldning. Hallen bygges på stålspær

og med stål trapez plader som facader. Bygningen opføres i farven grå, antracit eller sort og vil være 6,5 m høj. Bygningens formål vil give mulighed for indendørs longering i roundpen, til uddannelse og klargøring af avlsheste, samt supplement til trænings- og wellnesscenter for heste. Hallen placeres i tilknytning til den eksisterende bygning "Løsdrift 2", som er nærmere beskrevet herunder, og der er beplantning ud mod Bispelundvej, som vist på figur 5. Matriklen er omgivet af beplantning i dets østlige, vestlige og nordlige skel.

Bilag 4 viser ansøgers og kommunens foto af det næsten færdige byggeri.

To af husdyrbrugets tidligere fastplacerede ikke-lovlige staldbygninger er blevet fysisk fjernet: de to bygninger blev i 2013-16 etableret uden kommunens tilladelse og er angivet som "Løsdrift 1" og "Lille løsdrift på mark" i skemaoversigten i den digitale ansøgning. "Lille løsdrift på mark" er blevet flyttet og ændret til et flytbart læskur.

Den nærmeste eksisterende bygning i forhold til den nye kombinerede ridehal og løsdriftsstald er bygningen "Løsdrift 2", som – modsat hvad navnet kan signalere - ikke i dag er en stald men er en driftsbygning. Bygningen "Løsdrift 2" er ophørt som stald og hele bygningen er overgået til anden anvendelse jf. byggetilladelse i 2026, og den er således lovliggjort i henhold til afgørelse nr. FN-MJØ-049-2022 fra Fredningsnævnet. Tre-fjerdedel af bygningen blev (jf. oversigtsskema i bilag 1 C) opført lovligt efter byggeloven med byggetilladelse i 2009 som stald men tilsyneladende uden dispensation efter husdyrreglerne i forhold til afstandskravet om 30 m til naboskel. Der kan derfor være en vis tvivl om dens daværende lovlighed til anvendelse som stald. Efterfølgende i 2026 blev der dog meddelt byggetilladelse til hele bygningens anvendelse som driftsbygning. Det er på den baggrund kommunens vurdering, at bygningen "Løsdrift 2" er en lovlig driftsbygning, og at den kombinerede ridehal og løsdriftsstald således opføres i tilknytning til en eksisterende, lovlig bygning.

Bilag 1 C viser en oversigt over husdyranlæg og driftsanlæg mv. til brug for husdyrholdet, inklusiv kommunens kommentar vedr. lovlighed af indretning og drift.

Der er stillet vilkår om størrelse af produktionsareal (vilkår nr. 1 og 2) og opbevaringsanlæg (vilkår nr. 5) på husdyrbruget. Vilkårene giver også oversigt over anlæggenes tekniske data.

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Hestestald med bokse	248	Naturlig ventilation	3 m	(#775943) Heste. Dybstrøelse	0	131
Ny løsdrift	93	Naturlig ventilation	3 m	(#775949) Heste. Dybstrøelse	0	75
Ny løsdrift 2	109	Naturlig ventilation	3 m	(#794690) Heste. Dybstrøelse	0	99
udeareal uden plantedække 1	72	Naturlig ventilation	3 m	(#869550) Heste. Dybstrøelse	0	72
udeareal uden plantedække 2	73	Naturlig ventilation	3 m	(#869551) Heste. Dybstrøelse	0	73
udeareal uden plantedække 3	44	Naturlig ventilation	3 m	(#869552) Heste. Dybstrøelse	0	44
Fast foderstation	107	Naturlig ventilation	3 m	(#869553) Heste. Dybstrøelse	0	107
Sum						601
Nudrift						
Hestestald med bokse	248	Naturlig ventilation	3 m	(#775942) Heste. Dybstrøelse	0	131
8 års drift						
Hestestald med bokse	248	Naturlig ventilation	3 m	(#775944) Heste. Dybstrøelse	0	131
Løsdriфт 2	175	Mekanisk ventilation	3 m	(#775947) Heste. Dybstrøelse	0	90
Sum						221

Tabel 1: Husdyrbrugets produktionsarealer, som angivet i ansøgningen, for henholdsvis ansøgt drift, nudrift, og 8 års drift.

Løbegårde

Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 2, nr. 4, at *produktionsareal* er det areal i fast placerede husdyranlæg, hvorpå dyrene kan opholde sig og har mulighed for at afsætte gødning, og som dyrene ikke kun har kortvarig adgang til, jf. bilag 3, pkt. C. Det fremgår uddybende, at der ikke kan fastlægges produktionsareal for ikke fast placerede husdyranlæg, herunder visse mobile stalde, flytbare læskure m.v., ligesom folde, indhegninger mv. med plantedække ikke kan danne grundlag for fastlæggelse af produktionsareal. Udendørs opholdsarealer med befæstelse/fast bund, herunder verandaer, **løbegårde**, permanente læskure, kalvehytter m.v. skal derimod medregnes i produktionsarealet, jf. bekendtgørelsens bilag 3, pkt. C, nr. 1.

I ansøgningen indgår et eksisterende fast placeret fodersted som produktionsareal. Det er beskrevet som "Fast foderstation" i tabel 1 og på Bilag 1 A og 1 C.

På baggrund klagenævnets bemærkninger og et tilsyn på husdyrbruget den 13. august 2025 har kommunen desuden konkret vurderet, at det på bestemte udearealer foran de to ansøgte løsdriфтs-staldes ind og udgange, og i den første del af indhegningen foran "Hestestald med bokse", næppe vil være muligt at opretholde tilstrækkeligt plantedække til, at næringsstofferne fra den afsatte husdyrgødning set over en årrække kan udnyttes.

I ansøgningen indgår derfor jf. tabel 1 og efter dialog med ansøger den fast placerede foderstation og tre udearealer uden plantedække som produktionsareal.

Disse tre udearealer og foderstationen er løbegårde og skal indrettes efter de gældende husdyrregler for løbegårde. Kommunen har derfor for at tydeliggøre dette fastsat vilkår nr. 2 vedr. placering og indretning af det fast placerede fodersted og løbegårdene. På den baggrund er det kommunens vurdering, at der ikke er risiko for forurening, væsentlige gener, eller væsentlig påvirkning af landskabet fra de pågældende arealer.

Afstandskrav

Husdyrbruglovens §§ 6 og 8 indeholder generelle afstandskrav, som gælder ved etablering, udvidelse eller ændring af husdyranlæg og opbevaringsanlæg, der medfører forøget forurening. I det følgende diagram er disse krav vist.

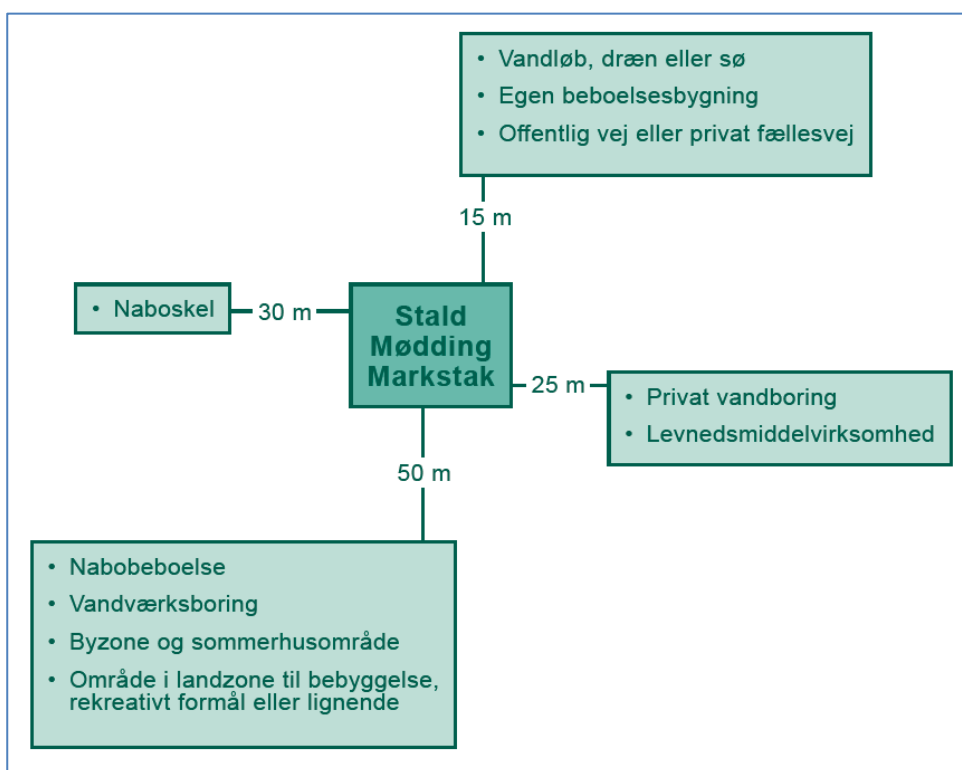

Diagram: Generelle afstandskrav, som gælder ved etablering af husdyranlæg, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg og udvidelse eller ændring heraf, der medfører forøget forurening. Ved "byzone og sommerhusområde" forstås eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde. Ved "område i landzone til bebyggelse, rekreativt formål eller lignende" forstås område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende

Det følger af husdyrbruglovens § 8 stk. 1, at der ved etablering af husdyranlæg blandt andet er afstandskrav om mindst 30 m til naboskel. Det følger samtidigt af husdyrbruglovens § 9 stk. 3, at hvor overholdelse af afstandskrav ikke er muligt, kan kommunen dispensere herfra og fastsætte vilkår for indretning og drift. Kommunen skal fastsætte vilkår, som sikrer, at der ikke opstår forurening eller væsentlige gener.

Det følger af Miljøstyrelsens husdyrvejledning¹⁰, at: "Afstandskravene i § 8 skal som hovedregel overholdes. Hvis det i en konkret sag ikke er muligt for husdyrbruget at finde en egnet placering, der er i overensstemmelse med afstandskravene, kan kommunen efter omstændighederne dispensere fra et eller flere af kravene, hvis husdyrbruget redegør for, hvorfor det ikke er muligt at finde en placering uden for forbudszonen uden andre væsentlige gener eller en væsentlig øget forurening. Der er tale om konkret vurdering af sagens omstændigheder, hvor kommunen i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige regler afvejer hensynene til husdyrbruget over for de hensyn, som varetages med det afstandskrav, som fraviges. Dispensationen kan meddeles som led i en godkendelse eller tilladelse."

Den nye kombinerede ridehal og løsdriftsstald er placeret 8 m fra naboskel og overholder derved ikke afstandskravet på 30 m til naboskel, jf. husdyrbruglovens § 8 stk. 1.

Kommunen har i dialog med ansøger undersøgt alternative placeringer. Dette er illustreret på figur 1.

På matrikel 11i Fulden By, Beder, er der undersøgt en alternativ placering længere mod sydvest, som vist med rødt på figur 1. Cirka midt på den sydlige del af matriklen. Med denne placering ville afstandskravet om 30 m til naboskel være overholdt, ved den nordligste del af placeringen kun lige akkurat. Hallen ville være placeret med cirka 30 m til naboskel til vest og cirka 30 m til naboskel til øst. Der er ikke andre relevante alternative placeringer at undersøge. På ejendommens mest sydlige matrikel (matrikel 10d Fulden By, Beder, se figur 1) vil en placering være uegnet på grund af det markante terræn og landskab.

Området er i gældende kommuneplan udpeget som bevaringsværdigt landskab, geologisk interesseområde, del af et sammenhængende landskab, og er desuden omfattet af fredning. Dette understreger betydningen af at varetage de landskabelige interesser. Landskabet, fredningen og placeringerne er nærmere beskrevet i et særskilt afsnit herunder, samt i landskabsvurderingen i bilag 3.

Der vurderes at være en væsentlig landskabelig interesse ved at koncentrere bebyggelsen på ejendommen, så landskabet friholdes mest muligt. Med den *ansøgte placering* ligger hallen tæt på den eksisterende bygningsmasse, og hallen opleves visuelt som en del af den eksisterende bebyggelse. Det vurderes, at den *alternative placering* vil medføre en større negativ påvirkning i oplevelsen af det bevaringsværdige landskab og sammenhængende landskab, da den vil blive visuel synlig fra dele af Moesgaard Museum, hvor der er mange besøgende (bilag 3). Med den alternative placering ville man få en unødigt spredning af bygningsmassen og en væsentlig påvirkning på de landskabelige værdier. Denne virkning vil efter kommunens vurdering ikke kunne afbødes med vilkår om f.eks. ny, ekstra afskærmende beplantning, da en sådan beplantning ville medføre en afskærmning af landskabets form og visuelle udsyn i det sammenhængende landskab, geologiske interesseområde og bevaringsværdige landskab. Det er på den baggrund kommunens vurdering, at det med projektet ikke har været muligt at overholde afstandskravet om 30 m til naboskel jf. husdyrbruglovens § 8.

Ifølge husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 24 skal ny bebyggelse placeres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, medmindre der foreligger en særlig begrundelse for en anden beliggenhed. Tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer sikres med den ansøgte placering. I øvrigt skal også nævnes, at der øst for naboskellet ikke ligger beboelsesbygninger eller øvrige bygninger, men åben mark i landzone.

¹⁰ Husdyrvejledning.dk: kom godt i gang: krav til placering af anlæg på husdyrbrug i forhold til omgivelserne.

Kommunen har fastsat vilkår om mindst 8 m til naboskel, og det er kommunens vurdering, at der ikke er risiko for forurening eller væsentlige gener med den valgte placering. Kommunen har hermed dispenseret fra afstandskravet. Dispensationen er hjemlet i husdyrbruglovens § 9 stk. 3.

De tre ansøgte udearealer uden plantedække og for den fast placerede foderstation overholder ikke afstandskravet på 30 m til naboskel, jf. husdyrbruglovens § 8 stk. 1, ligesom hallen heller ikke gør.

Kommunen har overvejet alternative placeringer for de tre ansøgte udearealer uden plantedække og for den fast placerede foderstation. Arealernes brug er dog tæt knyttet til staldene, og idet der tages hensyn til de landskabelige forhold, finder kommunen, at det ikke er muligt at finde egnede *alternative placeringer*, der er i overensstemmelse med afstandskravet. Alternative placeringer, der ville være i overensstemmelse med afstandskravet, befinder sig midt på matrikel 11i's sydlige del, med lang afstand til den eksisterende bygningsmasse og til den ansøgte placering af hallen (se figur 1, den højre del). De tre ansøgte udearealer uden plantedække og den fast placerede foderstation er yderligere beskrevet her, inklusiv meddelelse af dispensation:

To af de ansøgte udearealer uden plantedække (*Udeareal uden plantedække 2* og *Udeareal uden plantedække 3*) er placeret umiddelbart uden for den kombinerede ridehal og løsdriftstald ved de ansøgte løsdriftstaldes ind og udgange. Udearealerne overholder ligesom staldene ikke afstandskravet på 30 m til naboskel, jf. husdyrbruglovens § 8 stk. 1. Det er med samme begrundelse som anført herover for hallen kommunens vurdering, at det for de to udearealer ikke har været muligt at overholde afstandskravet om 30 m til naboskel jf. husdyrbruglovens § 8. Kommunen har fastsat vilkår om arealernes placering og indretning. Det er kommunens vurdering, at der ikke er risiko for forurening eller væsentlige gener med den valgte placering. Kommunen har hermed dispenseret fra afstandskravet. Dispensationen er hjemlet i husdyrbruglovens § 9 stk. 3.

Det tredje ansøgte udeareal uden plantedække (*Udeareal uden plantedække 1*) er placeret i den del af indhegningen foran "Hestestald med bokse", som ligger allernærmest den eksisterende stald, "Hestestald med bokse". Udearealet er placeret 25 m fra naboskel og overholder derved ikke afstandskravet på 30 m til naboskel, jf. husdyrbruglovens § 8 stk. 1. Afstandskravet var 15 m til naboskel på tidspunktet, hvor stalden blev opført, og med den ansøgte, hensigtsmæssige placering tæt på stald, er det efter kommunens vurdering ikke muligt at overholde afstandskravet om 30 m til naboskel jf. husdyrbruglovens § 8 for *Udeareal uden plantedække 1*. Kommunen har fastsat vilkår om arealets placering og indretning. Det er kommunens vurdering, at der ikke er risiko for forurening eller væsentlige gener med den valgte placering. Kommunen har hermed dispenseret fra afstandskravet. Dispensationen er hjemlet i husdyrbruglovens § 9 stk. 3.

Den fast placerede foderstation er placeret 7 m fra naboskel, se bilag 1 A og 1B. Efter kommunens opfattelse blev foderstationen fysisk etableret uden anmeldelse eller tilladelse i 2008, hvor "*stalde og lignende indretninger til dyr, som f.eks. foderpladser og løbegårde m.v.*" indgik som en del af anlægsbegrebet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Det er kommunens opfattelse, at foderstationen, da den blev fysisk etableret, var et husdyranlæg og var omfattet af afstandskrav om 30 m til naboskel jf. de daværende husdyrregler. Kommunen har ikke i forbindelse med miljøtilsyn gennem årene eller på anden vis, førend nu, anfægtet lovligheden af den fast placerede fodersteds placering. Efter kommunens vurdering, er der en væsentlig landskabelig interesse i at koncentrere ejendommens fastplacerede husdyranlæg, så landskabet friholdes mest muligt. Med den ansøgte placering ligger den fast placerede

foderstation tæt på den eksisterende bygningsmasse og opleves visuelt som tilknyttet den eksisterende bebyggelse. Kommunen har vurderet, om foderstationen alternativt kan placeres et sted, hvor afstandskravet til naboskel overholdes. En sådan placering vil indebære, at det fast placerede husdyranlæg flyttes væk fra den samlede bygningsmasse og de øvrige husdyranlæg. Det vil medføre en yderligere spredning af anlæg i det åbne, fredede og landskabeligt bevaringsværdige område. Kommunen vurderer, at en placering, der overholder afstandskravet, ikke er mulig uden væsentlige landskabelige ulemper. Kommunen har fastsat vilkår om arealets placering og indretning. Det er kommunens vurdering, at der ikke er risiko for forurening eller væsentlige gener med den valgte placering. Kommunen har hermed meddelt lovliggørende dispensation fra afstandskravet. Dispensationen er hjemlet i husdyrbruglovens § 9 stk. 3.

Figur 1. Oversigt over ejendommen og alternativ placering.

Til venstre: Ejendommen Bispelundvej 44 er vist med grønt og består af to matrikler: matrikel 10 d og 11i, Fulden By, Beder. Matrikel 10d er placeret sydøst for matrikel 11i og er kuperet, bygningsløs og uegnet til placering af byggeriet. Til højre: Oversigt over matrikel 11i med enkelte indtegninger (stiplede, røde linjer) til illustration af afstandskrav om 30 m til skel og 50 m til nabobeboelse. En alternativ placering af den kombinerede ridehal og løsdriftstald er vist med rødt.

Husdyrgødningsopbevaringsanlæg

Der etableres en ny møddingsplads ved den nye ride- og løsdriftshal, se bilag 1 A.

Den nye møddingsplads placeres i tilknytning til den nye ride- og løsdriftshal. Det er kommunens vurdering, at der ikke forefindes andre, mere velegnede placeringer.

Gødningsopbevaring og -håndtering

Opbevaringsanlæg skal i henhold til gældende husdyrgødningsbekendtgørelse have en tilstrækkelig kapacitet, hvilket normalt svarer til mindst 9 måneders tilførsel, dog mindre ved kvæghold med udegående dyr.

Ansøger har oplyst, at gødning samles på den nye møddingsplads og vil blive afhentet efter behov. Den nye møddingsplads forudsættes at overholde generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen om indretning, drift og vedligeholdelse.

Aarhus Kommune vurderer ud fra dette, at der ikke vil være en væsentlig miljørisiko forbundet med håndtering og opbevaring af fast husdyrgødning for jord, grundvand eller overfladevand jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 42 stk. 1, nr. 3.

Afstandskrav

Den nye møddingsplads overholder afstandskrav, herunder mindst 30 m til naboskel og 50 m til nabobeboelsesbygning, jf. husdyrbruglovens § 8 (se bilag 1). Der er stillet vilkår om dens placering.

Ridebane

På husdyrbruget er der en eksisterende ovalbane, ridebane og roundpen, som det kan ses på luftfotoet på bilag 1 A. Dette driftsanlæg er med dets nuværende placering ikke lovligt efter husdyrreglerne eller fredningsreglerne (se evt. bilag 1 C).

I ansøgningen indgår etablering af en ovalbane, ridebane og roundpen med samme dimensioner som den nuværende ovalbane, ridebane og rotunde men med en ny placering. Den ansøgte placering ses med gul markering på bilag 1 A.

Kommunen har fastsat vilkår vedr. placering og indretning af den nye ridebane, ovalbane og roundpen. På den baggrund er det kommunens vurdering, at der ikke er risiko for forurening, væsentlige gener, eller en væsentlig påvirkning af landskabet jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 42 stk. 1, nr. 1 og 3-4.

Folde

Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 2, nr. 4, at **produktionsareal** er det areal i fast placerede husdyranlæg, hvorpå dyrene kan opholde sig og har mulighed for at afsætte gødning, og som dyrene ikke kun har kortvarig adgang til, jf. bilag 3, pkt. C. Det fremgår uddybende, at der ikke kan fastlægges produktionsareal for ikke fast placerede husdyranlæg, herunder visse mobile stalde, flytbare læskure m.v., ligesom folde, indhegninger mv. med plantedække ikke kan danne grundlag for fastlæggelse af produktionsareal. Udendørs opholdsarealer med befæstelse/fast bund, herunder verandaer, løbegårde, permanente læskure, kalvehytter m.v. skal derimod medregnes i produktionsarealet, jf. bekendtgørelsens bilag 3, pkt. C, nr. 1.

Det følger af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 8 stk. 1 og af vejledning fra Styrelsen for Grøn Arealanvendelse til husdyrgødningsbekendtgørelsen¹¹, at et areal er en løbegård, hvis det er et areal med en høj koncentration af dyr, og næringsstofferne fra husdyrgødningen på arealet ikke kan udnyttes over en årrække.

Det følger af vejledningen, at der ikke vil være tale om en løbegård, hvis der er tilstrækkeligt plantedække til at **udnytte næringsstofferne** fra husdyrgødningen over en årrække på arealet med en høj koncentration af dyr. I det tilfælde vil der være tale om en **fold**.

¹¹ 4. Indretning af stalde m.v., §§ 8 & 9 - Husdyrvejledningen, online vejledning. Vedlagt i uddrag i bilag 5.

Næringsstofferne fra den afsatte husdyrgødning på folden kan udnyttes af et veletableret plantedække, som kan opsuge næringsstofferne og mindske risiko for udvaskning af disse. Plantedække på folde med høj koncentration af dyr kan etableres eksempelvis ved, at dyrene i en periode ikke har adgang til arealet. I nogle tilfælde – typisk for meget små dyrehold, eller lav dyretæthed – er det tilstrækkeligt, at dyrene ikke har adgang til arealet en del af dyrkningssæsonen, og der herved opstår tæt plantedække. I andre tilfælde vil det være nødvendigt at have flere foldarealer, der på skift sås til, og hvor dyrene i én eller flere dyrkningssæsoner ikke har adgang. Det vil afhænge af lokale forhold, som f.eks. jordtype, fugtighedsforhold m.m., og dyreholdets størrelse, hvor lang tid der skal gå, før dyrene igen kan benytte arealet. Det afgørende er, at næringsstofferne fra den høje koncentration af dyr, opsamles af et tæt plantedække. Er der ved tilsyn tvivl om, hvorvidt kravet til plantedække overholdes, kan kommunen bede om at få eftersendt fotodokumentation af plantedække på de pågældende arealer.

Det følger af Styrelsen for Grøn Arealanvendelses vejledning, "Definition af husdyranlæg – ridebaner og folde"¹², at kravet om fast bund og afløb i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 8, stk. 2, gælder dels for husdyranlæg, dels for løbegårde og lignende, hvor der er en sådan koncentration af dyr, at næringsstofferne fra husdyrgødningen set over en årrække ikke kan udnyttes på arealet. Kriteriet om "en sådan koncentration af dyr, at næringsstofferne fra husdyrgødningen set over en årrække ikke kan udnyttes på arealet" indebærer, at der er krav om fast bund og afløb, hvis der ikke er **nogenlunde balance** mellem gødningstilførslen og -fraførslen set over en årrække. Usikkerheden om, hvorvidt der er krav om fast bund og afløb, knytter sig alene til den situation, hvor der ikke er plantedække på arealet. Hvis der er plantedække på arealet, så er koncentrationen af dyr ikke større, end næringsstofferne fra dyrene optages. Der er dermed ikke krav om fast bund og afløb. I forhold til koncentrationen af dyr/tilførslen af gødning har det betydning, hvilke dyretyper og hvor mange dyr, der er på arealet, og om dyrene kun opholder sig på arealet i en begrænset periode m.v.

Folde i husdyrbruglovgivningens forstand

Folde er derfor efter kommunens opfattelse udendørs arealer med dyr, som ofte er indhegnede og som hovedsageligt har plantedække. Enten har de plantedække ved at have et permanent plantedække, eller ved at plantedækket, hvis det i en periode er slidt ned, genetableres til igen at være et tæt plantedække. På en mark i omdrift skal der til sammenligning heller ikke være permanent plantedække for at planterne er i stand til at optage næringsstoffer. Set over en årrække skal der på en fold være tilstrækkeligt plantedække til, at næringsstofferne fra den afsatte husdyrgødning kan udnyttes, sådan at der er nogenlunde balance mellem gødningstilførslen og -fraførslen. Manglende plantedække på folde med høj koncentration af dyr kan f.eks. etableres ved, at dyrene i én eller flere dyrkningssæsoner ikke har adgang til arealet. Det vil afhænge af f.eks. jordtype, dyretype og dyreholdets størrelse, hvor lang tid der skal gå, før dyrene igen kan benytte arealet. Kommunen kan kræve fotodokumentation af plantedække.

Da Miljø- og Fødevarerklagenævnet den 27. februar 2025 ophævede og hjemviste kommunens afgørelse til fornyet behandling med henvisning til, at kommunen skulle fastlægge husdyrbrugets produktionsarealer på ny, med opmærksomhed på, at en væsentlig del af udendørs arealerne, arealet benævnt "boksfolde", skulle anses for en løbegård og dermed et husdyranlæg, gjorde nævnet dette baseret på den daværende viden om arealerne.

¹² Definition af husdyranlæg - ridebaner og folde - Husdyrvejledningen, Helpdesk-svar opdateret 11. maj 2023. Vedlagt i bilag 5.

Kommunen har efterfølgende indhentet ny viden, blandt andet ved at foretage besigtigelse af husdyrbrugets udendørs arealer den 13. august 2025. Ved tilsynet blev det konstateret, at der var tæt plantedække på hovedparten af de anvendte udendørs arealer, og ansøger havde påbegyndt en praksis med på skift at hindre dyrenes adgang til nogle af foldene. Kommunen har efterfølgende modtaget yderligere oplysninger om husdyrbrugets praksis med at hindre hestenes adgang til folde. Kommunen har foretaget en samlet, relativ vurdering af risikoen for udvaskning af næringsstoffer på de udendørs arealer, med inddragelse af en vurdering af dyreart, antal dyr, jordtype og driftspraksis. Se tabel 2.

	Risiko for udvaskning af næringsstoffer		
	Lav	Mellem	Høj
Dyreart		x	
Antal dyr		x	
Driftspraksis, koncentration af dyr			x
Jordtype		x	
Nettonedbør	X		
Driftspraksis, hindring af adgang	X		

Tabel 2: Husdyrbrugets udendørs arealer, foldene. Kommunens vurdering af faktorer, som påvirker risikoen for udvaskning af næringsstoffer.

Heste er en dyreart, hvor der går færre dyr til en dyreenhed end ved svin og får, men flere end ved kvæg. Den årlige tilførsel af kvælstof er den samme (100 kg) fra f.eks. 3 udegående voksne islænderheste som fra 2 udegående ammekøer eller fra 35 udegående slagtesvin. Dyrearten heste vurderes i sig selv at være en faktor, som hverken har en lav eller en høj påvirkning af risikoen for udvaskning af næringsstoffer.

Figur 2: *Oversigt over ejendommen og lejede arealer, hvor der er folde. Ejendommen Bispelundvej 44 er vist med grønt og består af to matrikler: matrikel 10 d og 11i, Fulden By, Beder. Lejede arealer, som anvendes til folde er vist med blått eller omkranset af orange streg ("Engstykke"), matrikel 11m og 12a.*

Antallet af heste på husdyrbruget og på de udendørs foldarealer (figur 2) er beskrevet som 25-35 heste (bilag 2). Fordi heste i perioder samles og er højere på enkelte foldarealer end på andre, vurderes denne periodevis koncentration af heste at være en faktor, som snarere har en høj end en lav påvirkning af risikoen for udvaskning af næringsstoffer.

Ansøger har beskrevet at:

Foldene på matrikel 11i, anvendes mest om vinteren, og som udgangspunkt, eller kun i meget begrænset omfang om sommeren, dette for at muliggøre grønt dække i at komme op henover sommeren (ny praksis, startede sommeren 2025), da græsset henover vinteren typisk bliver trådt i stykker.

Matrikel 10d og 11m anvendes hele året, dog i mindre omfang om vinteren i de meget fugtige perioder, af hensyn til græsset. På matrikel 10d og 12a, har vi også nogle afgrænsede fold arealer der benyttes,

- dels til at kunne lukke hestene fra græs i perioder af døgnet, så de ikke forspiser sig,*
- dels af heste som slet ikke må få græs,*
- heste ikke må gå sammen med andre (feks. hingste),*
- til sygefolde*
- til heste som trænes eller andet, men hvor det essentielt at kunne kontrollere fodermængden.*

Resten af matrikel 12a + eng stykke. anvendes kun til sommergræsning (ca. 6 mdr.).

Hestene i hestestald med bokse opholder sig hele året en stor del af døgnet indenfor i staldbokse (og afsætter husdyrgødning der), og trækkes ud for at få adgang til fold

Til orientering har den faktiske besætning de seneste år udgjort 28-32 stk. i gennemsnit over året. I tidligere beskrivelser, herunder i tidligere miljøtilladelse samt virksomhedens forretningsplan, er det angivne antal, 20-30 stk. Rammerne 25-35 islandske heste, afspejler det reelle og fremtidige behov mere retvisende. Antallet på ca. 5 stk. som besætningen er blevet forøget med de seneste år, afgræsser på matriklerne 11m, eller 12 a, hele året, de befinder sig ikke på matrikel 11i, ej heller om vinteren.

Driftspraksis med periodevis koncentration af hestene vurderes i sig selv at være en faktor, som har en høj påvirkning af risikoen for udvaskning af næringsstoffer. Henover vinteren slides plantedække ned på matrikel 11i, og efterfølgende skal plantedækket derfor gendannes for at optage næringsstofferne. Henover sommeren slides plantedække ned på afgrænsede folde på matrikel 12a, og efterfølgende skal plantedækket derfor gendannes for at optage næringsstofferne.

Jordtypen er fin, sandblandet lerjord (JB-nr 6) ifølge det officielle danske jordbundskort 2019. En sandblandet lerjord binder næringsstofferne godt vha. lerpartiklerne, og jorden er vandholdende men stadig drænende. Det er kommunens forståelse, at husdyrbruget på nogle af foldene har tilført ekstra sand eller grus for at forbedre dræningen i de øverste 10 cm. Jordtypen vurderes i sig selv at være en faktor, som snarere medfører lav end høj risiko for udvaskning af næringsstoffer, dog kan ekstra tilført sand/grus eventuelt medføre "mellem" risiko for udvaskning.

Nettonedbøren i Østjylland er generelt forholdsvis lav sammenlignet med resten af landet og ligger typisk på omkring 200-300 mm om året. Nettonedbøren vurderes i sig selv at være en faktor, som snarere medfører lav end høj risiko for udvaskning af næringsstoffer.

Ansøger har uddybende om det ansøgte projekt beskrevet, hvad praksis er for at hindre hestenes adgang til folde, når plantedække bliver slidt. Denne praksis startede så småt op i sommeren 2025 og er beskrevet således i ansøgte projekt:

Hvis et foldareal helt eller delvist mister plantedækket som følge af regelmæssigt ophold, slid, fodring eller færdsel, vil dyrenes adgang til det berørte areal ophøre inden næste vækstsæson. Arealer uden tæt plantedække tages først i brug igen, når der er dokumenteret tæt plantedække, dog tidligst efter en sammenhængende hvileperiode i vækstsæsonen på mindst 6 måneder, f.eks. 1. april til 30. september. Foldene tilføres ikke kunstgødning. Hvis plantedækket eventuelt slås, vil det afslåede plantedække blive opsamlet og fjernet fra foldene.

Der føres dokumentation med datoangivelse for sammenhængende hvileperioder af folde (start og slutdato). Desuden føres fotodokumentation for, at der er tæt plantedække mindst 1 gang årligt på hver fold, for eksempel ved slutningen af en hvileperiode. Årlig fotodokumentation gemmes i mindst 6 år.

Indholdet af og overholdelse af denne praksis, indgår som en forudsætning for denne tilladelses gyldighed. Beskrivelsen er også indført som nr. 14 og 15 i kapitlet herover "Vilkår og forudsætninger".

Det er kommunens vurdering, at der med de beskrevne forudsætninger ikke er risiko for forurening af jord, grundvand eller overfladevand jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 42 stk. 1 nr. 3 via udvaskning af næringsstoffer fra de foldarealer, som anvendes af husdyrbruget. Det er kommunens vurdering, at de beskrevne forudsætninger og overholdelse af dem, sikrer at næringsstofferne fra husdyrgødningen kan udnyttes over en årrække, og at der er tale om folde¹³ i husdyrbruglovgivningens forstand og ikke om husdyranlæg eller produktionsareal jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens § 8 stk. 1.

Natur

Aarhus Kommune har vurderet, hvorvidt der i forbindelse med husdyrbruget er behov for en beskyttelse af naturen med dens bestand af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særligt sårbart over for næringsstofpåvirkning jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 42 stk. 1, nr. 2.

Kommunen inddrager i en sådan vurdering alle eventuelle etableringer, udvidelser og ændringer af et husdyrbrug, som er godkendt, tilladt eller afgjort ved anmeldelse inden for de seneste 8 år.

For det konkrete husdyrbrug er der indenfor de seneste 8 år - inklusiv den her ansøgte udvidelse - ifølge den indsendte ansøgning foretaget udvidelse fra 221 til 601 m² produktionsareal. Aarhus Kommune har som supplement til den indsendte ansøgning, udarbejdet scenarieberegning nr. 256853 for at beregne udvidelse fra 131 til 601 m² produktionsareal indenfor de seneste 8 år, svarende til at "Løsdrift 2" eventuelt ikke indgår i den lovlige 8 års drift. Tre-fjerdedel af denne bygning blev – som beskrevet i bilag 1 C – opført lovligt efter byggeloven med byggetilladelse i 2009 som stald men tilsyneladende uden dispensation efter husdyrreglerne i forhold til afstandskravet om 30 m til naboskel. Der kan derfor herske en vis tvivl om dens daværende lovlighed til anvendelse som stald. Det er kommunens vurdering, at bygningen som stald derfor muligvis ikke bør indgå i den lovlige 8 års drift. Kommunen har derfor foretaget scenarieberegningen. Det er derudover kommunens

¹³ Bortset fra at netop de arealer, som er beskrevet som løbegårde i et afsnit herover og i vilkår nr. 2 og er indtegnet med rødt på bilag 1A, ikke er folde. De er husdyranlæg og produktionsareal.

vurdering, at hele bygningen nu er lovlig som en driftsbygning, i og med at der efter byggeloven er blevet meddelt tilladelse til, at den lovligt kan anvendes som driftsbygning.

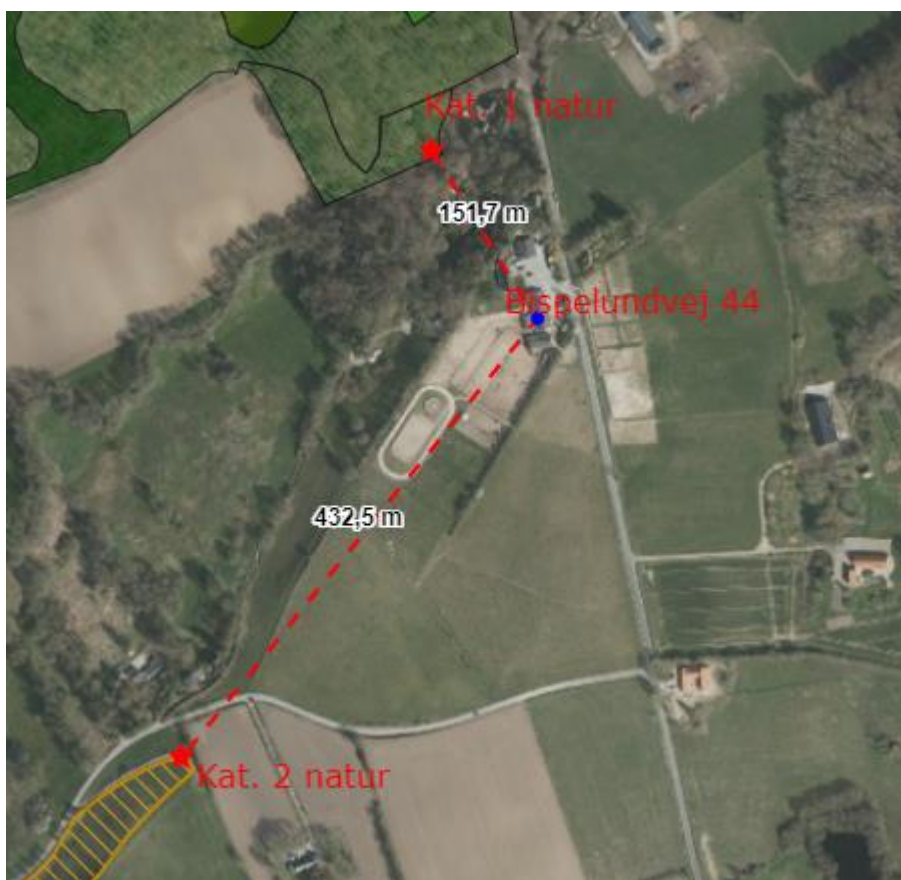
Natura 2000-områder (kategori 1 natur)

Kategori 1 natur omfatter bestemte ammoniakfølsomme naturområder, som er beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder og er omfattet af udpegningsgrundlaget, samt heder og overdrev, som er beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder og som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Staldanlægget ligger i en afstand af ca. 150 m fra det internationale naturbeskyttelsesområde (Natura 2000-område) nr. 234, Giber Å, Enemærket og Skåde Havbakker (figur 3).

Det nærmeste naturområde inden for Natura 2000-området, som er omfattet af § 7, stk. 1, nr. 1 i husdyrbrugloven, er "Bøg på muld" (figur 3). Ifølge beregninger i det digitale ansøgningssystem vil totaldepositionen som følge af ammoniakemission fra staldanlægget være 0,6 kg N/ha/år¹⁴ på den del af naturområdet, som ligger nærmest staldanlægget. Projektet overholder således den maksimalt tilladte totaldeposition på 0,7 kg N/ha/år jf. § 26 i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, da der ud over det ansøgte projekt ikke er andre husdyrbrug i nærheden.

Aarhus Kommune har på den baggrund vurderet, at ammoniakemission fra staldanlægget ikke vil være til hinder for, at Natura 2000-området kan bevæge sig mod en gunstig bevaringsstatus, og der derfor ikke er behov for yderligere restriktioner.

¹⁴ scenarieberegning nr. 256853 giver samme resultat

Figur 3: Der er cirka 152 m fra anlægget til nærmeste kategori 1 ammoniakfølsomme natur (Bøg på muld indenfor Natura 2000), og cirka 433 m til nærmeste kategori 2 ammoniakfølsomme natur (overdrev udenfor Natura 2000).

Ammoniakfølsomme naturtyper (kategori 2 natur)

Kategori 2 natur er følgende ammoniakfølsomme naturområder, som er beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder: højmoser, lobeliesøer, heder over 10 ha i størrelse, og overdrev over 2,5 ha i størrelse.

Staldanlægget ligger ca. 433 m nordøst for et overdrev på over 2,5 ha, som er nærmeste område med kategori 2 natur, jf. § 7, stk. 1, nr. 2 i husdyrbrugloven. Ifølge beregninger i det digitale ansøgningssystem vil totaldepositionen som følge af ammoniakemission fra staldanlægget efter udvidelsen være 0 kg N/ha/år¹⁵. Projektet overholder således den maksimalt tilladte totaldeposition på 1,0 kg N/ha/år i henhold til § 27 i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

Regional og lokal natur (kategori 3 natur)

Kategori 3 natur omfatter heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, og ammoniakfølsomme skove beliggende uden for de internationale naturbeskyttelsesområder, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 2.

Inden for en radius på ca. 1 km omkring staldanlægget er der en mosaik af overdrev, moser og enge omkring Giber Å. Se figur 4.

¹⁵ Scenarieregning nr. 256853 giver samme resultat

Figur 4: Nærmeste beskyttede natur omkring anlægget består af en mosaik af natur beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, samt natura2000 habitatområde. Den røde cirkel viser ca. 1000 m til staldanlæg.

Kommunen kan i særlige tilfælde stille krav vedrørende den maksimale merdeposition med ammoniak på kategori 3 natur. Kravet til den maksimale merdeposition af ammoniak fra et husdyrbrug kan dog ikke være under 1,0 kg N/ha/år. Ved særlige tilfælde forstås, at der skal være tale om en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser.

Umiddelbart nordvest for Bispelund 44 ligger der en kategori 3 mose og potentiel ammoniakfølsom skov (Gammel skovbund og Naturmæssig særlig værdifuld skov) - se figuren herunder. Merdeposition på det nærmest liggende kategori 3 natur (Pkt. 1. Gammel skovbund)

vil blive 0,8 kg N/ha/år¹⁶, jf. beregning i det digitale ansøgningssystem. Da merdepositionen af ammoniak er mindre end 1,0 kg N/ha/år, vurderes det ansøgte ikke at kunne medføre en tilstandsændring af naturområderne.

Pkt. 1 og 3 er potentiel ammoniakfølsom skov, pkt. 2 er kat. 3 mose

Bilag IV

Der er i nærheden af staldanlæggene registreret flere bilag IV-arter. Stor vandsalamander er registreret i et vandhul ca. 350 meter fra anlægget, og Løvfrø er ligeledes registreret i en afstand af ca. 350 meter. Derudover er der registreret potentielt levested for Odder ca. 180 meter fra anlægget (se figuren herunder). Det vurderes endvidere, at der i nærområdet forekommer potentielle yngle- og rastesteder for flagermus.

På baggrund af en samlet vurdering finder kommunen, at den øgede ammoniakdeposition ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af naturtilstanden i de omkringliggende vandhuller, skove, vandløb, moser og overdrev, herunder deres funktion som yngle- og rastesteder for bilag IV-arter. Da projektet ikke indebærer fældning af træer, fjernelse af beplantning eller ændringer i eksisterende bebyggelse, som kan have betydning for flagermusenes økologiske funktionalitet, vurderes det ikke at påvirke eventuelle yngle- eller rastesteder for flagermus.

Samlet set er det kommunens vurdering, at etableringen af den kombinerede ridehal og løsdriftstald samt den øgede ammoniakemission ikke vil medføre tilstandsændringer i beskyttet natur eller forringelse af yngle- og rastesteder for bilag IV-arter, herunder forekomster af sjældne arter.

¹⁶ scenarieberegning nr. 256853 viser 0,9 kg N/ha/år, dvs. også mindre end 1,0 kg N/ha/år.

1 km cirkel omkring Bispelund 44. Grønne pletter = Levested for grøn løvfrø, røde pletter er levested for stor vandsalamander. Blå vandløb er potentielt levested for odde.

Lugt

Ved etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug skal geneniveau for lugt overholdes til tre kategorier af omkringboende: enkeltbolig i det åbne land, samlet bebyggelse, og byzone jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 32, jf. husdyrbruglovens § 6 stk. 1 nr. 1-2.

Aarhus Kommune har beregnet geneafstand for hver kategori og har sammenlignet med den fysiske afstand til de omkringboende, som er tættest på i hver af de tre kategorier.

Det maksimalt tilladte geneniveau er vist i tabel 1. Det maksimalt tilladte geneniveau er overholdt, når geneafstanden er mindre end den vægtede gennemsnitsafstand fra stald til geneområde. Lugt er beregnet i det digitale ansøgningssystem ud fra oplysningerne om den ansøgte husdyrproduktion. Der korrigeres for vindretning, afstand til stalde, og eventuelle andre husdyrbrug i nærheden. Beregning foretages både efter Miljøstyrelsens lugtmodel i odour units (OUE) og efter FMK-modellen i lugtenheder (LE).

Nabokategori	Maksimalt tilladt geneniveau	Geneafstand	Vægtet gennemsnitsafstand	Maksimalt tilladt geneniveau overholdt?
Enkelt bolig uden landbrugspligt (Kvægdriften 13)	15 OUE eller 10 LE pr. m ³	0 m *	68,5 m	Ja
Samlet bebyggelse, eller område i landzone udlagt til bolig, blandet bolig-	7 OUE eller 3 LE pr. m ³	24 m *	597 m	Ja

og erhvervsformål, eller offentlige formål, herunder rekreative formål (Fulden Byvej 39)				
Byzone, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde (Fulden)	5 OUE eller 1 LE pr. m ³	34 m *	616 m	Ja

Tabel 1: Det maksimalt tilladte geneniveau for lugt, samt geneafstand og vægtet gennemsnitsafstand i forhold til enkelt bolig, samlet bebyggelse og fremtidig byzone eller sommerhusområde. Geneniveau er overholdt, når geneafstand er mindre end den vægtede gennemsnitsafstand fra stalde til geneområde. Tabellen viser for hver nabokategori den længste af de to geneafstande, som beregnes med henholdsvis Miljøstyrelsens lugtmodel og FMK-modellen.

** Geneafstande er beregnet til 0 m, selvom der er lugt fra staldene. Dette skyldes at lugten er for lav til, at lugtspredningen kan beregnes.*

De maksimalt tilladte geneniveauer for lugt er overholdt i forhold til enkelt boliger uden landbrugspligt, samlet bebyggelse og byzone, se tabel 1. Geneafstanden for enkelt bolig er angivet til 0 m, hvilket skyldes, at lugten er for lav til at lugtspredningen kan beregnes.

Der er stillet vilkår om staldenes størrelse og størrelse på gødningsopbevaringsanlæg.

Det er ud fra de beregnede geneafstande og de stillede vilkår Aarhus Kommunes vurdering, at der ikke er risiko for væsentlige lugtgener i forhold til de omboende.

Belysning, støv, støj og skadedyr

Der er tale om placering indenfor fredet område med en landskabsfredning. Det er kommunens vurdering, at fredningsnævnets praksis skal følges i områder med landskabsfredning. Efter fredningsnævnets praksis vil det være afgørende i strid med de hensyn, der skal varetages i en landskabsfredning, at tillade belysning på en ridebane. Der har på ejendommen tidligere været udendørs belysning ved ovalbanen med lyskilder placeret i ca. 1 meters højde og pegende nedad, men udendørs belysning er blevet fjernet. Det er fastholdt med vilkår, at udendørs belysning ikke er tilladt på ridebane, ovalbane eller rotunde

De primære kilder til støv vil efter ansøgers oplysninger (bilag 2) være håndtering af halm og ved transport og være af begrænset karakter og varighed. Kommunen har vurderet, at de omboende kan sikres ved at stille vilkår om, at der ikke må ske væsentlige støvgener for de omboende på grund af heste, intern kørsel, håndtering af halm eller andre aktiviteter på husdyrbruget. Denne vurdering er foretaget på baggrund af nabobemærkninger og et kommunalt miljøtilsyn. Vilkåret indbefatter, at ridebane, ovalbane, rotunde og interne kørselsveje forefindes og vedligeholdes i en stand eller med en jordfugtighed, så væsentlige støvgener undgås. Det er på den baggrund og med det stillede vilkår kommunens vurdering, at der ikke vil være risiko for væsentlige støvgener.

De primære kilder til støj fra anlægget vil efter ansøgers oplysninger (bilag 2) være transport til og fra ejendommen og intern kørsel med traktor. Den forventede hyppighed af transporter er beskrevet i ansøgningen (bilag 2). Kommunen har vurderet, at de omboende kan sikres mod væsentlige støjgener ved at stille vilkår om overholdelse af konkrete støjgrænser samt vilkår om, at der skal foretages målinger, såfremt der skulle opstå begrundet tvivl om, hvorvidt ejendommens drift kan leve op til de fastsatte grænser.

Rystelser kan i særlige tilfælde være til gene fra en virksomhed eller landbrug, afhængigt af, hvilke aktiviteter, der foretages, samt afstanden til de omkringboende naboer. Der er for det konkrete husdyrbrug ikke oplyst om aktiviteter, som i særlig grad skulle frembringe vibrationer, rystelser eller lavfrekvent støj. For det konkrete husdyrbrug er der ca. 40 meter fra de eksisterende driftsbygninger til nærmeste nabobeboelse på Bispelundvej 43. Det er

kommunens vurdering, at der ikke er risiko for væsentlige gener fra vibrationer, rystelser eller lavfrekvent støj. Kommunen har dertil vurderet, at de omboende kan sikres ved at stille vilkår om overholdelse af konkrete grænseværdier.

Hvis der mod forventning skulle opstå gener fra belysning, støv eller rystelser, vil kommunen kunne påbyde, at problemet bliver undersøgt.

Der er stillet vilkår om effektiv forebyggelse og bekæmpelse af fluer i overensstemmelse med gældende retningslinjer fra Agro, Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet.

Forebyggelse af flueplage kræver efter de gældende retningslinjer først og fremmest en god gødningshåndtering og en generel god staldhygiejne. I tilfælde hvor der opstår flueplage, som er koncentreret til de varme perioder, er det sandsynligt, at møddingen er hovedkilden. Når man overdækker den friske overflade af møddingen med en tyk presenning, er det en meget effektiv metode til at forhindre flueudvikling. Presenningen forhindrer gødningsvarmen i at slippe væk, og fluelarver dør ved temperaturer over 45 °C. Overdækning af møddinger er generelt lovkrav.

Aktiv bekæmpelse af fluer består fx af mekanisk bekæmpelse med lim- og lysfælder, biologisk med snyltehvepse og rovfluer, eller ved kemisk bekæmpelse, hvor larvecider er den grundlæggende metode.

Det er Aarhus Kommunes vurdering, at der med de i ansøgningen angivne forhold og det stillede vilkår ikke er væsentlig risiko for gener fra skadedyr.

Affald, olie og kemikalier

Affaldsfraktioner fra ejendommen samt håndtering af affald fremgår af ansøgers miljøtekniske beskrivelse (bilag 2).

Affaldshåndtering er omfattet af den til enhver tid gældende affaldsbekendtgørelse¹⁷ og affaldsregulativer for Aarhus Kommune. Alt affald fra husdyrbruget skal opsamles, opbevares og transporteres efter reglerne. Der opbevares ingen spildolie eller pesticider på ejendommen og der er ingen erhvervsmæssige olietanke på ejendommen.

Husdyrbrugets har ingen vaskeplads.

Håndtering af spildevand er omfattet af anden lovgivning end husdyrbrugloven. Der skal ansøges om en separat udlednings- eller nedsivningstilladelse til tagvand fra den nye hal, samt overfladevand fra befæstede arealer, hvor der ikke vil forekomme spild af husdyrgødning, foder m.v.

Det er ud fra ovenstående kommunens vurdering, at håndtering og opbevaring af affald, med de stillede vilkår kan foretages uden at medføre væsentlig risiko for påvirkning af jord, grundvand eller overfladevand.

Transport

Aarhus Kommune har vurderet de gener, der er forbundet med transport i forbindelse med husdyrbrugets drift.

¹⁷ Bekendtgørelse nr. 1749 af 30/12/2024 om affald

Antallet af transporter til og fra ejendommen fremgår af den miljøtekniske beskrivelse. Der forventes i ansøgt drift af være ca. 160 årlige transporter til og fra ejendommen, samt personbilkørsel.

Det er kommunens vurdering, at transporten til og fra anlægget ikke vil medføre væsentlige miljømæssige gener i nærområdet jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 42 stk. 1 nr. 4.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Kravet om anvendelse af BAT-teknologi bygger på det princip, at husdyrbruget ved udvidelser eller ændringer skal forebygge og begrænse forurening fra produktionen ved anvendelse af den bedste, tilgængelige teknologi – bedre kendt som "BAT-teknologi".

Husdyrbrug med en samlet, årlig emission af ammoniak på mindre end 750 kg, er ikke omfattet af kravet i § 26 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Samlet BAT vurdering

Husdyrbruget på Bispelundvej 44 har en årlig emission af ammoniak på 188 kg og er derfor ikke omfattet af kravet om anvendelse af BAT.

Erhvervsmæssig nødvendighed, fredning, og landskabelige forhold

Erhvervsmæssig nødvendighed

Ved ansøgninger om tilladelse efter husdyrbruglovens § 16 b, der indebærer opførelse af ny bebyggelse, skal det indgå i kommunens vurdering, om byggeriet er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 42, stk. 3.

Det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kap. 14, at byggeri til brug for husdyrbrug i langt de fleste tilfælde vil være erhvervsmæssigt nødvendigt, men at der skal foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i flere nævnsafgørelser på husdyrområdet fundet,¹⁸ at meget store landbrugsbygninger med industriel karakter eller relativt stort byggeri til brug for mindre dyrehold, rideskole eller hestepension, ikke anses som erhvervsmæssigt nødvendige for driften af en landbrugsejendom. Således har Miljø- og Fødevareklagenævnet anført i NMK-132-00793, at i vurderingen af, om en ridehal konkret kan anses for at være erhvervsmæssig nødvendig for et stutteri, indgår den ansøgte størrelse af hallen og en række faktorer, som f.eks. ejendommens størrelse, antallet af dyr på ejendommen og den samlede bygningsmasse. Der skal være et passende forhold mellem bygninger og jordtilliggender. Ridehaller på helt små ejendomme - under 5 ha - vil som udgangspunkt ikke kunne anses for at være erhvervsmæssig nødvendige.

Efter klagenævnens praksis betragtes stutteri desuden som en landbrugsmæssig virksomhed, hvis der som udgangspunkt er 5-7 avlshopper.¹⁹ Det forudsætter dog altid en samlet konkret vurdering, hvor der bl.a. lægges vægt på virksomhedens mere eller mindre professionelle/kommercielle karakter i modsætning til mere hobbypræget virksomhed. Hvis der er tale om et erhvervsmæssigt stutteri, vil en ridehal kunne være erhvervsmæssigt nødvendig til opdræt og tilridning af ungheste. Efter nævnspraksis behøver en ridehal til opdræt af heste

¹⁸ F.eks. NMK-31-00451, NMK-31-01391, 20/06456.

¹⁹ Se f.eks. NMK-500-00692 og NMK-522-00147

(stutteri) i almindelighed ikke at være større end ca. 800 m², jf. Naturklagenævnet Orienterer (NKO) nr. 387/2006. En praksis som er videreført i Miljø- og Fødevarerklagenævnet.²⁰

Kommunen har gennemgået ansøgningen inklusive miljøbeskrivelse og forretningsplan (bilag 2) og har konstateret at:

- Ansøger har oplyst, at hesteholdet på ejendommen består af 20-30 islandske heste,
- Antallet af heste på ejendommen ikke forventes at stige, idet husdyrbruget er i gang med at opbygge stutteridelen til at være den dominerende del af forretningen.
- Stutterivirksomheden ejer 6 avlshopper og 3 stk. 1. klasses avlshingste.
- Tre af hopperne blev ifolet i 2025, og ansøger forventer at ifole 6 hopper i 2026.
- Den ansøgende virksomhed "Borg's Beslagsmedie v/Reg. Beslagsmed Mads Borg" omfatter branchekode for stutteridrift nr. 014300, Avl af heste og dyr af hestefamilien
- Ansøger har oplyst, at stutteriet bl.a. har benyttet embryo transfer i avlen, og prøver generelt at producere heste af høj kvalitet.

Det er for det første kommunens opfattelse, at der med den nye hal ikke er tale om en meget stor landbrugsbygning med industriel karakter. Det er for det andet kommunens opfattelse, at den samlede virksomhed, inklusive antallet af dyr, hingststation og den beskrevne avlsbesætning og -aktivitet fremstår med en erhvervsmæssig karakter. Kommunen lægger for det tredje vægt på, at ridebanearealet inde i hallen ikke overskrider 800 m².

Det er derfor Aarhus Kommunes vurdering, at der er tale om en landbrugsmæssig virksomhed, og ikke et projekt af hobbypræget karakter, og at byggeriet er erhvervsmæssig nødvendigt, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 42, stk. 3. Kommunen vurderer, at bygningens størrelse ikke fremstår ikke uforholdsmæssig stor i forhold til det forventede behov eller ejendommens størrelse. Det er samlet kommunens vurdering, at byggeriet er erhvervsmæssigt nødvendigt.

²⁰ Se desuden bl.a. NMK-500-00692 og NMK-522-00147od til ord

Figur 5: Bygninger og omkringliggende beplantning mv. på husdyrbruget på Bispelundvej 44. Eksisterende beplantning, som er fremhævet med lysegrøn skravering, skal bibeholdes som beskrevet med vilkår herover.

Fredning

Husdyrbruget er beliggende indenfor Fulden fredningen, som sætter begrænsninger for nybyggeri i området. Undtaget forbud eller krav om fredningstilladelse eller dispensation er ifølge fredningen dog nødvendig erhvervsmæssigt landbrugsbyggeri i tilknytning til eksisterende bygninger.

Som beskrevet herover er der stutridrift på ejendommen, og det ansøgte byggeri er vurderet at være erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom. Kommunen forelagde med hensyn til ride- og løsdriftshallen (20 x 45 m), som kommunen meddelte § 16b tilladelse til d. 25. august 2022, sagen for Fredningsnævnet med henvisning til afgørelse i sagsnr. NMK-522-00012. Fredningsnævnet bemærkede, at ejendommen på fredningstidspunktet i 1979 dengang ikke blev drevet erhvervsmæssigt i relation til hestehold, og udtalte, at det nuværende projekt som følge deraf krævede nævnets stillingtagen.

Fredningsnævnet meddelte den 15. marts 2022 dispensation til opførelse af den nye ride- og løsdriftshal med henvisning til ejendommens efterfølgende mangeårige brug til hestehold, de landskabelige forhold, og den nye bygnings ydre fremtræden. Fredningsnævnets afgørelse om dispensation havde i øvrigt en udnyttelsesfrist på 3 år. Kommunen har konstateret, at indenfor 3 års udnyttelsesfristen blev en ride- og løsdriftshal (20 x 45 m) lovligt opført og er på vej til at blive færdiggjort til ridehal og klargjort til en mindre, separat løsdriftsstald i den sydlige ende.

Fredningsnævnet meddelte udover dispensation til ride- og løsdriftshal, også dispensation til, møddingsplads og til den eksisterende ridebane med ovalspor i 2022-2023. Fredningsnævnets lovliggørende dispensation af 16. maj 2023 til den eksisterende ridebane og ovalspor blev underkendt af byretten d. 13. marts 2025. Fredningsnævnet ophævede derefter dispensationen og meddelte at den nuværende ridebane skulle fjernes og terrænet retableres.

Kommunen har med hensyn til den ansøgte nye placering af ridebane og med hensyn til udvidelse af ride- og løsdriftshallen (fra 20 x 45 m til 20 x 50 m) forelagt dette for Fredningsnævnet d. 26. november 2025. Fredningsnævnet har på nuværende tidspunkt ikke udtalt sig.

Landskabelige forhold

Husdyrbruget er beliggende i et område, der i Kommuneplan 2025 er udpeget som bevaringsværdigt landskab, område med særlig geologisk interesse, og som del af større sammenhængende landskaber.

Bevaringsværdige landskaber skal derfor bevares, beskyttes og styrkes og skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og anlæg. Områder med større sammenhængende landskaber skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og anlæg som slører sammenhængende landskabstræk i en større skala, og i områder af særlig geologisk interesse skal byggeri og anlægsarbejder, beplantning mv., som kan sløre landskabets dannelsesformer, som udgangspunkt undgås.

Kommunen har foretaget en landskabsvurdering på baggrund kortanalyse (GIS), luftfotos mv. Landskabsvurderingen er vedlagt som bilag 2, og af landskabsvurderingen fremgår blandt andet det følgende:

Landskabet omkring ejendommen er karakteriseret af Griber Å og ådal, og naturarealerne omkring Giber Å og herregårdene Moesgård og Vilhelmsborg er med til at give landskabsområdet dens særlige karakter. Ådalen ligger nordvest for ejendommens matr.nr. 11i, Fulden By, Beder, hvor dalskråningen flugter med matriklens vestlige skel. På matr. 11i er terrænet let skrånende mod nordvest. I skel mod øst, nord og vest er der læbælter som afskærmer matriklen og den eksisterende bygningsmasse. Mod syd er der ingen beplantning i skel, men terrænet på ejendommens matr. 10d skærmer for indsigts fra Fulden Byvej.

Med den ansøgte placering ligger ridehal og løsstald i tilknytning til eksisterende bygningsmasse på ejendommen (bilag 1). Ved at placere hallen tæt på eksisterende

bygningssmasse, opleves hallen visuelt som en del af den eksisterende bebyggelse. Hallen placeres i omkring kote 39.50, langs med østlig skel, hvor der er afskærmende beplantning.

Det har ikke været muligt at finde alternative, egnede placeringer. Dette er nærmere beskrevet i afsnittet herover om afstandskrav og i bilag 3.

Det er kommunens vurdering, at den ansøgte placering af ridehal med løsstald, er godt tilpasset til det bevaringsværdige landskab. På den valgte placering vil hallen blive delvist afskærmet af beplantning og af eksisterende terræn. Hallen vil ved den ansøgte placering visuel fremstå i sammenhæng med eksisterende bygninger og derved opleves som en samlet bygningssmasse. Det vurderes derfor, at den nye hal ikke vil ændre landskabet markant, herunder sløre landskabets dannelsesformer, og at områdets særligt gode landskabskarakter ikke vil påvirkes væsentligt. Det vurderes, at den nye hal er indpasset og udformet med særlig hensyntagen til landskabet. Der er stillet vilkår om udformning, materialevalg og beplantning. Det er Aarhus Kommunes vurdering, at der med de stillede vilkår ikke vil ske en væsentlig påvirkning af landskabet som følge af opførelse af hallen.

SAMLET VURDERING

Aarhus Kommune har vurderet miljøbelastningen efter udvidelsen af husdyrbruget på Bispelundvej 44, 8330 Beder jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 42.

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget, samt at det ansøgte overholder kravene i husdyrbrugloven og tilhørende bekendtgørelse.

Endvidere konkluderer kommunen, at husdyrbruget med overholdelse af vilkårene kan drives uden væsentlig indvirkning på miljøet jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 42 og § 45 stk. 1 nr. 1-6. Dette er emnevis begrundet i vurderingsafsnittene herover, hvor projektets karakteristika og placering ses i forhold til den potentielle indvirkning på miljøet. Der skal derfor ikke udarbejdes en miljøkonsekvensrapport jf. § 4 stk. 4 nr. 3 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

OFFENTLIGHED OG KLAGEVEJLEDNING

Udkast til miljøtilladelse har været i høring i 5 uger fra den 25. juni til den 30. juli 2026 hos ansøger, relevante naboer, og andre berørte.

Høringen gav ikke anledning til bemærkninger. Den endelige miljøtilladelse er ikke ændret i forhold til udkastet, som blev sendt i høring.

Ansøger har fået tilsendt tilladelsen. Øvrige parter, naboer, foreninger og organisationer er orienteret om, at afgørelsen meddeles.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via klageportalen, og afgørelsen kan påklages indtil 4 uger efter offentliggørelsen, jf. kapitel 7 i husdyrbrugloven. Det vil sige, at en eventuel klage skal være modtaget senest den 3. september 2026 af Aarhus Kommune via klageportalen. Enhver, der har væsentlig individuel

interesse i sagen, samt en række foreninger og organisationer m.v. vil kunne klage over kommunens afgørelse.

Klagen skal indsendes via klageportalen på www.naevneneshus.dk, www.borger.dk eller www.virk.dk.

Vejledning om klagegebyr, og hvordan man skal logge på og anvende klageportalen findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside på www.naevneneshus.dk. Klagen sendes gennem klageportalen til kommunen. En klage anses for indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i klageportalen.

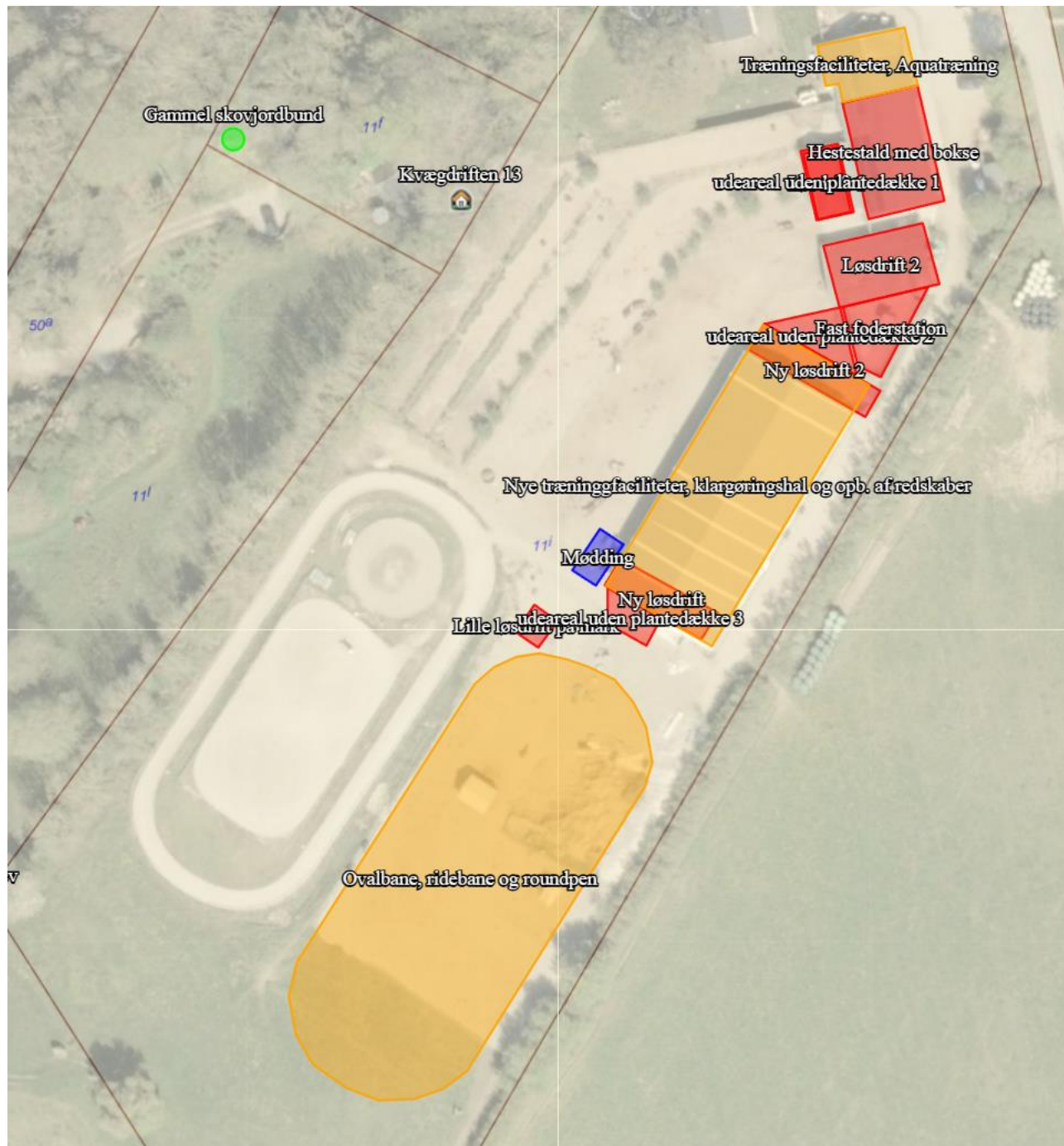
Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen. I særlige tilfælde kan du klage uden om klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget fra at bruge klageportalen, skal du aflevere klagen og en begrundet anmodning om fritagelse til kommunen. Kommunen videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt du kan blive fritaget.

En eventuel klage over afgørelsen har ikke opsættende virkning medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet. Det betyder, at miljøtilladelsen kan tages i brug, efter den er meddelt, men det sker på eget ansvar, da Miljø- og Fødevareklagenævnet ved sin behandling kan ændre eller ophæve en tilladelse.

Det forudsættes, at andre nødvendige tilladelser som f.eks. byggetilladelse er indhentet, inden miljøtilladelsen udnyttes.

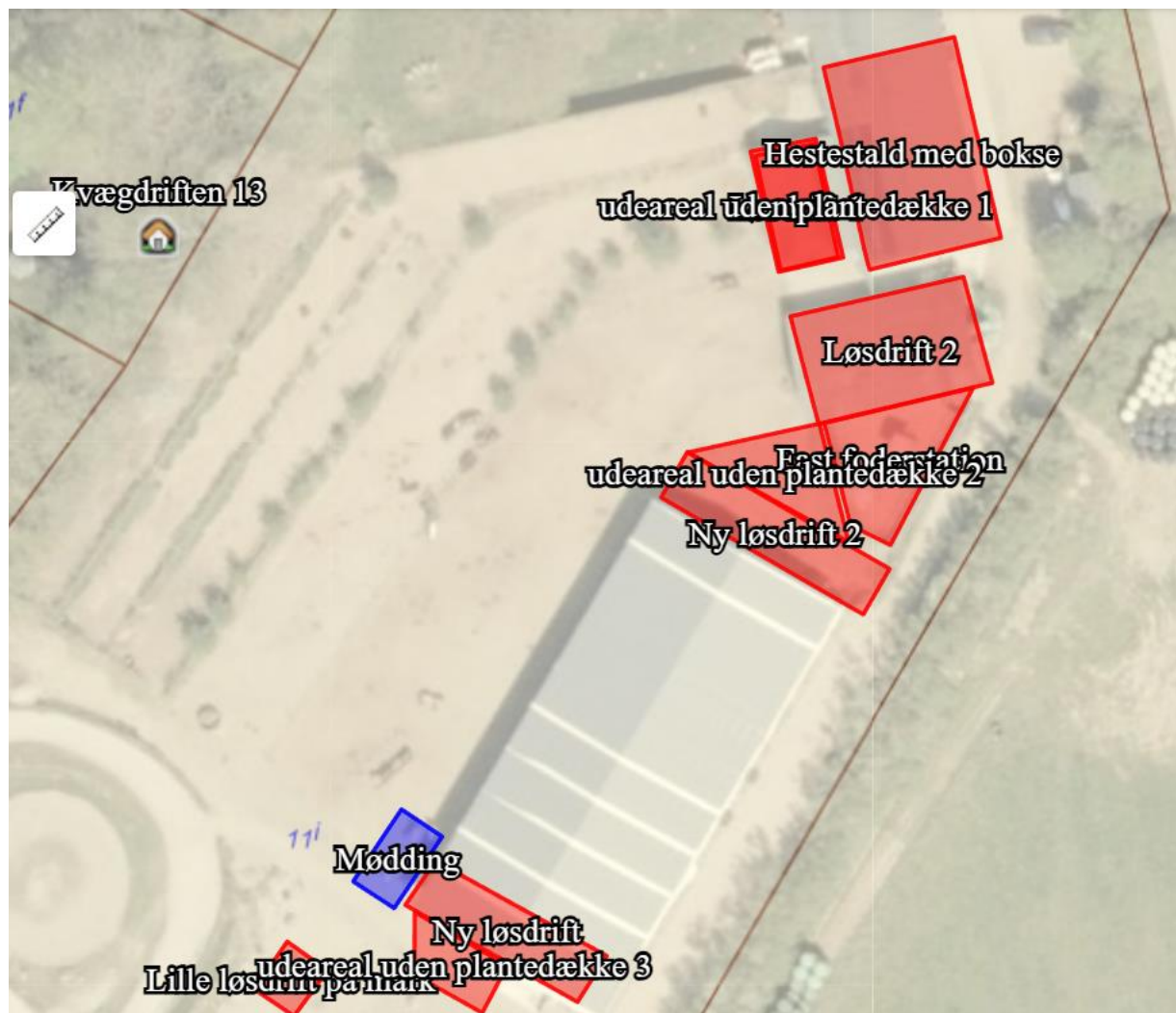
Kommunens afgørelse kan også indbringes for domstolene. Retssagen skal være anlagt inden 6 måneder fra den dag, afgørelsen har været offentligt bekendtgjort.

Bilag 1 A: Situationsplan over tidligere, nuværende og ansøgte produktionsarealer (med rødt), driftsbygninger og ansøgt ridebane(orange), og møddingsplads (blå), udskrift fra husdyrgodkendelse.dk)

Der etableres en ny bygning til ridehal og med løsdraftsstald i begge ender. Fremadrettet vil hesteholdets stalde være "Hestestald med bokse", "Ny løsdraft" og "Ny løsdraft 2". "Løsdraft 2" er ændret fra stald til driftsbygning. Bygningen "lille løsdraft på mark" er et flytbart læskur. Der indrettes ny møddingplads ("Mødding") ved den nye hal. Ansøgt ny placering af "Ovalbane, ridebane og roundpen" fremgår med gult af kortet.

Bilag 1 B: Situationsplan over tidligere, nuværende og ansøgte produktionsarealer (rødt) og samt ansøgt møddingsplads (blå), udskrift fra husdyrgodkendelse.dk

Bilag 1 C: Oversigt over husdyranlæg og driftsanlæg mv. til brug for husdyrholdet, inkl. kommentar vedr. indretning og lovlighed af drift

Navn (se også bilag 1 A og 1 B)	Nuværende anvendelse	Ansøgt anvendelse	Produktions-areal i ansøgt drift	Kommentar vedr. indretning og lovlighed af drift
Hestestald med bokse	Stald (byggetilladelse 2004)	Stald.	x	Lovlig stald. Byggetilladelse 2004 og overholdelse af afstandskrav 15 m til naboskel jf. overgangsregler i daværende husdyrgødningsbekendtgørelse.
Løsdrift 2	Driftsbygning	Driftsbygning		Lovlig driftsbygning. Dispensation fra Fredningsnævnet 25. april 2022 (FN-MJØ-049-2022) til hele bygningen. Byggetilladelse 2026 til hele bygningen. Tidligere: stald med byggetilladelse 2009 til tre-fjerdedel af bygningen. Tilsyneladende ingen dispensation i 2009 til staldanvendelse af bygningen mindre end 30 m fra naboskel jf. daværende husdyrgødningsbekendtgørelse eller husdyrbruglov.
Udeareal uden plantedække 1	Fold.	Udeareal uden plantedække, befæstet med afløb	x	Udeareal til heste. Lovligt produktionsareal ved meddelelse af denne afgørelse: skal som udeareal, som permanent ikke har et plantedække, indrettes med fast, tæt, bund og afløb til opsamlingsbeholder.
Udeareal uden plantedække 2	Pt. ingen anvendelse (tidligere fold)	Udeareal uden plantedække, befæstet med afløb	x	Ditto
Udeareal uden plantedække 3	Pt. ingen anvendelse (tidligere fold)	Udeareal uden plantedække, befæstet med afløb	x	Ditto
Fast foderstation	Fodersted, befæstet med afløb	Fodersted, befæstet med afløb	x	Lovlig efter husdyrreglerne ved meddelelse af denne afgørelse. Det følger af høringsnotatet vedrørende husdyrgødningsbekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning, at landbrugeren som alternativ til at flytte fodertrug vil kunne etablere fast, tæt bund og afløb med tilhørende opsamlingsanlæg tilsvarende de krav, der gælder for ensilageopbevaringsanlæg. Foderområdet overholder dette, da der er fast tæt bund og afløb til opsamlingsbeholder. Produktionsareal: Arealet er permanent uden plantedække.
Ny løsdrift	Pt. ikke i anvendelse	Stald	x	Lovlig efter husdyrreglerne ved meddelelse af denne afgørelse.

Ny løsdrift 2	Pt. ikke i anvendelse	Stald	x	Lovlig efter husdyrreglerne ved meddelelse af denne afgørelse.
Lille løsdrift på mark	Flytbart læskur. (tidligere fast placeret)	Flytbart læskur		Lovligt som ikke fast placeret husdyranlæg efter husdyrreglerne. Forudsætter overholdelse af husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle regler om flytbare læskure. Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 8 og helpdesk-svar dateret 2. juni 2021, at etablering af flytbare læskure kan ske uden godkendelse eller tilladelse, hvis grundarealet af alle ikke fast placerede husdyranlæg på husdyrbruget tilsammen bliver på højst 100 m².
Bygning med træningsfacilitet aquatræning mv. (gul markering på bilag 1 A)	Husdyrbruget har oplyst, at aquatræneren, som er placeret i driftsbygning, anvendes ca. 2 timer hver 14 dag, når en hest har behov for det, og i andre perioder anvendes den ikke.	Samme anvendelse som nuværende		Lovlig som driftsbygning. Byggetilladelse 2009. Kommunens vurderede ved tilsyn den 13. august 2025, at aquatræneren og det tilhørende hestesolarie ikke et husdyranlæg, når man betragter dets anvendelsesmåde og anvendelseshyppighed. Bygningen med aquatræner og tilhørende hestesolarie vurderes at være et driftsanlæg mv. til brug for husdyrholdet. Ansøger har tilkendegivet overfor kommune, at hvis kommunen kræver det, ville quatræning blive flyttet til Hal med ridebane og opbevaring af redskaber.
Hal med ridebane og opbevaring af redskaber (gul markering på bilag 1 A)	ridebane og opbevaring af redskaber			Husdyranlæg. Lovlig efter husdyrreglerne ved meddelelse af denne tilladelse.
Ny ridebane (ovalbane, ridebane, roundpen) (gul markering på bilag 1 A)	Pt. ikke i anvendelse	Ovalbane, ridebane, roundpen		Lovlig efter husdyrreglerne ved meddelelse af denne afgørelse. Vurderes ud fra det oplyste ikke at være et husdyranlæg men vurderes at være et driftsanlæg mv. til brug for husdyrholdet.
Nuværende ridebane (ovalbane, ridebane, roundpen)	I anvendelse	Tages ud af anvendelse (forventes at overgå til foldareal)		Ikke lovlig efter husdyrregler (tidligere § 16b tilladelse ophævet af Miljø- og Fødevareklagenævn). Ikke lovlig efter Fredningsregler (tidligere dispensation underkendt af Byret og tilbagekaldt af Fredningsnævn). Kommunen har meddelt husdyrbruget, at håndhævelse vil ske i forbindelse med afklaring af den nye ridebanens lovlighed.

Miljøansøgning

Bispielundvej 44, 8330 Beder

Ansøgning om tilladelse efter §16b husdyrbrugloven

Datablad

Beliggenhed	Bispelundvej 44 8330 Beder
CVR NR.	21614084
Ejendoms nr.	7510030614
Matrikel nr.	11i - Fulden By, Beder
Ansøger og ejer af ejendommen	Mads Borg
Adresse, e-mail og telefonnr.	Bispelundvej 44 8330 Beder, borgmads@gmail.com 40869121
Konsulent	Anne Kirkegaard, Velas
Adresse, e-mail og telefonnr.	Asmildklostervej 11, 8800 Viborg Tlf.: 29634004 Mail: aki@velas.dk
Godkendelsesbetegnelse	§16b
Ansøgningens skema nr.	250141
Godkendelsesmyndighed	Århus kommune

Ansøgning om miljøtilladelse efter husdyrbrugslovens §16b på Bispelundvej 44

Hermed fremsendes, på vegne af Mads Borg, ansøgning om miljøtilladelse efter husdyrbrugslovens §16b på Bispelundvej 44 8330 Beder.

Den tidligere meddelte miljøtilladelse blev påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet og blev i den forbindelse hjemvist til fornyet sagsbehandling.

Den ansøgte ridehal i forbindelse med stuttedriften er opført da klagen ikke havde opsættende virkning. Der ansøges om tilladelse/lovliggørelse af samme projekt som sidst, dog er der tilføjet fast placerede udendørs beton pladser i husdyrgodkendelse med angivelse af produktionsareal.

Ejendommens professionelle drift vedrører avl af islandske heste (stutterivirksomhed), hingstestation, heste wellness/ træningscenter, samt opstaldning. Der ønskes opført en hal på 1.000 m², bygget på stålspær, med stål trapez plader som facader.

Bygningen opføres i farven grå antracit eller sort.

Bygningens formål vil muligheden for indendørs longering i roundpen, til uddannelse og klargøring af avlsheste, samt supplement til trænings- og wellnesscenter for heste.

Hesteholdet på ejendommen består af 25-35 islandske heste, med de ansøgte ændringer vil antallet af heste på ejendommen ikke stige.

Bygningen kommer med sin placering, ikke til at kunne ses fra vejen, eller tage udsigt fra tilhørende naboer.

Bispelundvej 44 drives af Mads Borg. Mads Borg driver ikke andre ejendomme med husdyrhold.

På ejendommen Bispelundvej 44 er der opført nye træningsfaciliteter i form af en ny hal på 50 x 20 meter, denne skal primært anvendes til træning af stuttediets heste samt en ny løsdrift i den sydlige og nordlige ende.

Møddingspladsen placeres på vest siden af den nye hal og overholder kravet om 50 meter til nærmeste nabo.

For nærmere placering, se husdyrgodkendelse.dk.

I husdyrgodkendelse danner opmålte produktionsarealer grundlag for nudrift og 8 års-driften.

På foldene mod syd er der opført en lille løsdrift nedlægges i forbindelse med denne ansøgning. I de eksisterende bygninger, der er indrettet til hestestald, ændres der ikke i indretningen eller i antal m² produktionsareal.

Den eksisterende løsdrift 2 syd for hestestalden ændres til opbevaring.

Den eksisterende ovalbane, ridebane og rotunde flyttes mod øst (se indtegnning i husdyrgodkendelse.dk. Banerne er indhegnet med hegn i ca. 110 cm. højde. Der ønskes tilladelse til disse baner i forbindelse med nærværende ansøgning.

Landskabelige forhold:

Placeringen af de nye træningsfaciliteter er indpasset i landskabet og vil komme til at fremstå som en del af den samlede ejendom. Den nye bygning indeholdende træningsfaciliteter, klargøringshal til stutteriets heste samt løsdrift, vil ikke fremstå tydelig fra offentlig vej (Bispelundvej) grundet eksisterende beplantning.

Den nye bygning til træningsfaciliteter og løsdrift overholder med den valgte placering ikke afstandskravet til naboskel.

Der søges derfor om dispensation fra afstandskrav til naboskel. Placeringen begrundes med at der skal holdes en afstand på 50 meter til nærmeste nabobeboelse, 50 meter til nærmeste nabo er en forbudszone der ikke kan dispenseres fra.

Landskabet omkring ejendommen er præget af spredt bebyggelse og åbne marker adskilt af læhegn.

De eksisterende bygninger samt de nye bygninger vurderes ikke at påvirke den omkringliggende natur.

Natur:

Nærmeste kategori 1 natur, "Bøg på muld" er beliggende 150 meter mod nordvest, totaldepositionen til området er beregnet til 0,6 kg N/ha/år.

Nærmeste kategori 2 natur er et overdrev beliggende ca. 960 m mod sydvest, her kan der ikke måles nogen belastning på grund af afstanden, totaldepositionen er beregnet til 0,0 kg N/ha/år.

Nærmeste kategori 3 natur er en "Gammel skovjordbund" beliggende ca. 83 m vest for ejendommen. Området påvirkes med en merdeposition på 1,0 kg N/ha /år, kravet hertil er maksimalt 1,0 kg N/ha/år i merdeposition.

Derudover er der en kategori 3 skov "Naturmæssigt særligt værdifuld skov" ca. 200 meter nordøst for ejendomme, denne påvirkes med en merdeposition på 0,4 kg N/ha /år, hvilket er under kravet som er 1,0 kg N/ha/år i merdeposition.

Der findes også et kategori 3 overdrev ca. 170 meter sydvest for ejendommen, denne belastes med en merdeposition på 0,1 kg/ha/år.

Kravene om totaldeposition og merdeposition er overholdt for alle udpegede punkter, se nedenfor.

Oversigt af naturpunkter

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):	
					8-års drift	Nudrift:		
overdrev AL	Kategori 2	Sagsbehandler	0	S	0,0	0,0	0,0	▼
Overdrev	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,1	0,1	0,2	▼
Naturmæssigt særligt værdifuld skov	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,4	0,5	▼
Gammel skovjordbund	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,8	1,0	1,2	▼
Overdrev større end 2,5 ha	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0	▼
Bøg på muld	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,3	0,5	0,6	▼

Lugtberegninger:

I husdyrgodkendelse.dk er nærmeste nabo, samlet bebyggelse samt byzone udpeget i forbindelse med beregning af lugt.

Nærmeste nabo er Kvægdriften 13 og Bispelundvej 43, nærmeste samlet bebyggelse er lokalplanlagt område ved Fulden (nærmeste punkt er FuldenByvej 39) og nærmeste byzone er Fulden By.

Alle krav er overholdt, se husdyrgodkendelse.dk.

Samlet resultat af lugtberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Bispelundvej 43	0	NY	0	0	82,9	Ja
 Kvægdriften 13	0	NY	0*	0*	68,5	Ja
 Fulden Byvej 39	0	NY	26,6	23,9	597,3	Ja
 Fulden By, Beder	0	NY	35,4	33,6	616,3	Ja

BAT:

Da ejendommens samlede ammoniakfordampning er under 750 kg N/år, er der ikke krav til BAT. Ammoniakfordampningen fra anlægget er i ansøgt drift beregnet til 356 kg N/år.

Fluer og skadedyr:

På ejendomme med hestehold kan der forekomme skadedyr som eksempelvis fluer og rotter mv. Den generelle bekæmpelse af skadedyr sker ved, at der holdes rent og ryddeligt i og omkring ejendommen, og ved at foderspil og rester fjernes.

Bekæmpelse af skadedyr foretages efter anvisninger fra Statens Skadedyrslaboratorium.

Hvis der konstateres rotter på ejendommen, rettes der straks henvendelse til kommunen i forhold til bekæmpelse.

Støj:

Den ansøgte godkendelse forventes ikke at give anledning til støjgener for naboer, da støjende aktiviteter er af meget begrænset karakter grundet ejendommens drift. Driften af ejendommen ændres ikke fra nuværende drift til ansøgt drift.

Der kan forekomme støj fra følgende kilder:

- Transport til og fra ejendommen
- Intern kørsel med traktor

Af følgende skema fremgår driftsperioderne og placeringen af støjkloder på ejendommen:

Støjkilde	Placering	Tidsinterval	Tiltag mod støjkloder
Transport til og fra ejendommen	Indkørsel fra Bispelundvej	Transport til og fra ejendommen vil typisk foregå i dagtimerne. Det vil fx være ved levering af foder, hø, halm osv.	Transporterne vil typisk foregå i dagtimerne.
Interne kørsel med traktor/minilæsser	Interne kørselsveje	I dagtimerne	Der køres på interne veje i begrænset omfang i forbindelse med den daglige drift.

Støv

I forbindelse med håndtering af halm og ved transport kan der opstå støv. Forhold, som kan medvirke til støv, er af begrænset karakter og varighed.

Transporter:

Af nedenstående skema fremgår de forventede transporter i ansøgt drift.

Transporttype	Antal transporter pr. år i ansøgt drift	Tidsinterval	Hyppighed
Lastbil			
Foder	4	Kl. 07.00-17.00	Hver 3. måned
Døde dyr	0-1	Kl. 07.00-17.00	Det er sjældent en hest dør og skal afhentes af Daka.
Traktor			
Wrap/hø	4	Kl. 07.00-16.00	Hver 3. måned
Strøelse	4	Kl. 07.00-18.00	Hver 3. måned, leveres af lokal producent
Mødding	8	Kl. 07.00-12.00	Tømmes efter behov
Personbiler			
Personbiler	5-7 dagligt	Kl.07.00-21.00	Dagligt
Dyrlæge	26	Hele døgnet	Ca. én till to gange om måneden.
Beslagsmed	0 (Ejer er beslagsmed)	08.00-17.00	Ca. 1-2 gange om måneden.
Transport af heste til/fra ejendommen	104	07.00-21.00	Ca. 2 gange om måneden

Oplysninger om affaldstyper og mængder samt opbevaring og bortskaffelse heraf:

Fast affald:

Type	Mængde Ansøgt (kg el. tons)	Opbevaring	Bortskaffelse
Forbrændingsegn et affald. ISAG kode: 19.00*	500 l/hver 14. dag	• Container på ejendommen.	Affald bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativ. Tømmes af renovationsfirma
Jern ISAG kode: 23.00	minimalt	• Opbevares ved stald.	Afhændes til skrothandler
Plast fra wrapballe	Ca. 200 kg/år	• Opbevares i gl. hestetrailer	Affald bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativ. Køre selv til genbrugsplads.

Egenkontrol

Husdyrbruget varetager selv en del af kontrollen med den daglige drift som er følgende:

Vand- og elforbruget vil blive fulgt løbende med henblik på at lokalisere eventuelle opståede fejl samt vurdere på muligheden for at reducere forbruget.

De tekniske installationer og hjælpemidler kontrolleres løbende for at imødegå driftsforstyrrelser og uheld.

Forretningsplan Bispelyst Islandsheste, den 23.03.2026

Bispelyst Islandsheste v. Borgs Beslagsmedie CVR. 21614084, har siden 2005 drevet professionelt hestehold af Islandske heste, herunder opstaldning, stutteri, træning, undervisning, hingstestation & hestewellness (hestewellness er udfaset).

Regnskabet har vist en historisk omsætning på ca. 500.000 kr om året (hestedelen), i den sidste årrække.

Vi er i gang med at opbygge stutteri delen til at være den dominerende del af vores forretning.

Stutteriet ejer nu 6 avlshopper, og 3 stk. 1. klasses avlshingste, alle vores heste ejes af virksomheden, (se liste med heste nederst).

3 af hopperne blev ifolet i 2025, og vi forventer at ifole 6 hopper i 2026.

Vi har bl.a. benyttet embryo transfer i vores avl, og prøver generelt at producere heste af høj kvalitet.

Vi forventer at afkom kan sælges til en gennemsnitspris for 125.000 + moms pr. stk, når de er tilredet og trænet op. Nogle afkom vil vi sælge, allerede som føl, når de har lært at blive håndteret, til en forventet salgpris på 30-60.000 kr. + moms pr. stk.

Vi har bl.a. via undervisning, opbygget et stort netværk af potentielle kunder til vores afkom.

De forventede salg følger avlsplanen:

2031–2032: 1 hest

2032–2033: 3 heste

2033–2035: 6 heste årligt.

Status:

Stutteriet har netop tilkøbt 2,4 ha jord, færdigbygget den nye hal og fjernet / nedlagt de gamle løsdrifte. Vi er forsigtige med at ifole alt for mange hopper indtil vi har en endelig miljøtilladelse.

Vi afventer nu:

-endelig miljøtilladelse

-opsætning af ét ekstra spær på hallen

-flytning af ridebanen

Hopper:

DK2019200712 - Gloría fra Bispelyst

DK2018200120 - Gríma fra Eyfjörð

DK2011200843 - Gunnlöð fra Trudvang (*bedækket 2025 med Arko vom Heesberg*)

IS2004284672 - Drottning frá Álfhólum (*bedækket 2025 med Sokki fra Omø*)

IS2002265595 - Trú frá Akureyri (*bedækket 2025 med Þjóðálfur frá Álftártungu*)

DK2015200572 - Fröken Sól fra Petersminde

Hingste:

DE2007122056 - Arko vom Heesberg
IS2009186700 - Oddaverji frá Leirubakka
IS2014186701 - Oddur frá Leirubakka

Vallakker:

DK2022100722 - Oddi fra Kirkeledgård
DK2025100531 - Oddvari fra Bispelyst
DK2010100200 - Árelíus fra Bispelyst
DK2017100385 - Laxnes fra Moselundgård

Dokumentation for ejerskab kan eftersendes mod forlangende.

M.v.h.

Bispelyst Islandsheste

Mads Borg & Rikke Wolff

Landskabelig vurdering af ridehal med løsstald

23. februar 2026
Side 1 af 6

1. Intro

Landbrugsgruppen har den 9. februar 2026 i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om ridehal og løsstald på matr.nr. 11i og 10d, Fulden By, Beder, anmodet Faggruppe Landskab om en landskabelig vurdering af projektet.

Vurderingen ønskes foretaget i forbindelse med behandlingen af ansøgning af projektet efter Husdyrbrugslovens § 16b.

Ejendommen, hvor ridehal ønskes etableret, ligger i dallandskab i landskabsområde 16 "Dal- og hovedgårdslandskab omkring Moesgård, Vilhelmsborg, Fulden og Hørret".

Der er i forbindelse med ansøgningen foretaget en landskabsvurdering på baggrund kortanalyse (GIS), luftfotos mv.

2. Landskabelige interesser

Området er i Kommuneplan 2025 (KP 25) udpeget som bevaringsværdigt landskab, område med særlig geologisk interesse, større sammenhængende landskaber og som en del af blå-grønt netværk.

De bevaringsværdige landskaber er udpeget i KP25 retningslinje 6.4.1, hvor det fremgår, at de bevaringsværdige landskaber skal bevares, beskyttes og styrkes. De bevaringsværdige landskaber skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og anlæg. En fuld beskrivelse af udpegningsgrundlaget af det enkelte landskabsområde kan findes i baggrundsrapport "Landskabet i Aarhus" fra 2022, hvor området også er beskrives som landskabsrum med særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Områder med større sammenhængende landskaber fremgår af KP25 retningslinje 6.4.4 og skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og anlæg som slører sammenhængende landskabstræk i en større skala. Det skal dokumenteres, hvordan byggeri og anlæg kan placeres og udformes uden væsentlig indvirkning på de større sammenhængende landskaber.

Områder af særlig geologisk interesse fremgår af KP25 retningslinje 6.4.5. Inden for områder af særlig geologisk interesse skal landskabsformer og blottede profiler mv., som særlig tydeligt afspejler landskabets opbygning og de geologiske processer, bevares og beskyttes. Byggeri og anlægsarbejder, beplantning mv., som kan sløre landskabets dannelsesformer, skal som udgangspunkt undgås.

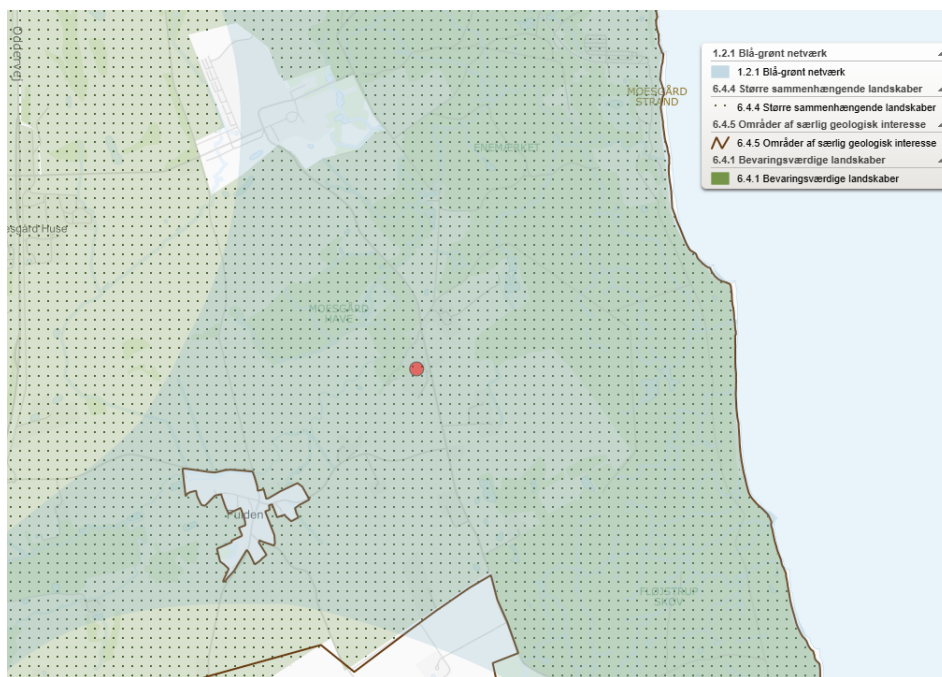
TEKNIK OG MILJØ
Plan & Byggeri
Aarhus Kommune

Faggruppe Landskab, Plan
Karen Blixens Boulevard 7
8220 Brabrand

Telefon: 89 40 44 00
E-mail: post@mtm.aarhus.dk

Sagsbehandler:
Sandra Stark

Direkte e-mail:
ssosa@aarhus.dk

23. februar 2026

Side 2 af 6

3. Blå-grønne interesser

Blå-grønt netværk fremgår af KP25 1.2.1 Indenfor Blå-grønt netværk skal der sikres sammenhængende områder og tilgængelighed for dyr, planter samt friluftsliv skal understøttes og forbedres på tværs af by og landområder.

4. Områdebeskrivelse

Landskabet omkring ejendommen er karakteriseret af Griber Å og ådal, hvor åen munder ud i Kattegat ved Mosegård Strand. Derudover rummer landskabet flere vandløb og vandhuller, primært i skovområderne. Naturarealerne omkring Giber Å og herregårdene Mosegård og Vilhelmsborg er med til at give landskabsområdet dens særlige karakter.

Ejendommen ligger i et morænelandskab, på toppen af dalskråningen ned til Griber Å.

Ådalen ligger nordvest for matr.nr. 11i, Fulden By, Beder, hvor dalskråningen flugter med matriklens vestlige skel. På matr. 11i terræn er skrånende ned mod nordvest. Eksisterende bebyggelse ligger i kote 39.00. I skel mod øst, nord og vest er der læbælter som afskærmer matriklen og den eksisterende bygningsmasse. Mod syd er der ingen beplantning i skel, men terrænet på matr. 10d skærmer for indsigts fra Fulden Byvej.

23. februar 2026
Side 3 af 6

Figur 1: Kort for ejendommen med højdekurver. Matriklerne 11i og 10d markeret med rød linje. Griberrå kan ses vest for ejendommen og er markeret med blå linje.

Syd for matr. 11i ligger matr. 10d, hvor terrænet fremstår med en bakketop i kote 45,50 og ellers skrånende terræn. Matriklen ligger åben i landskabet med begrænset beplantning i nordvestligt skel og ingen afskærmende beplantning fra syd mod Fulden Byvej eller fra øst mod Bispelundvej.

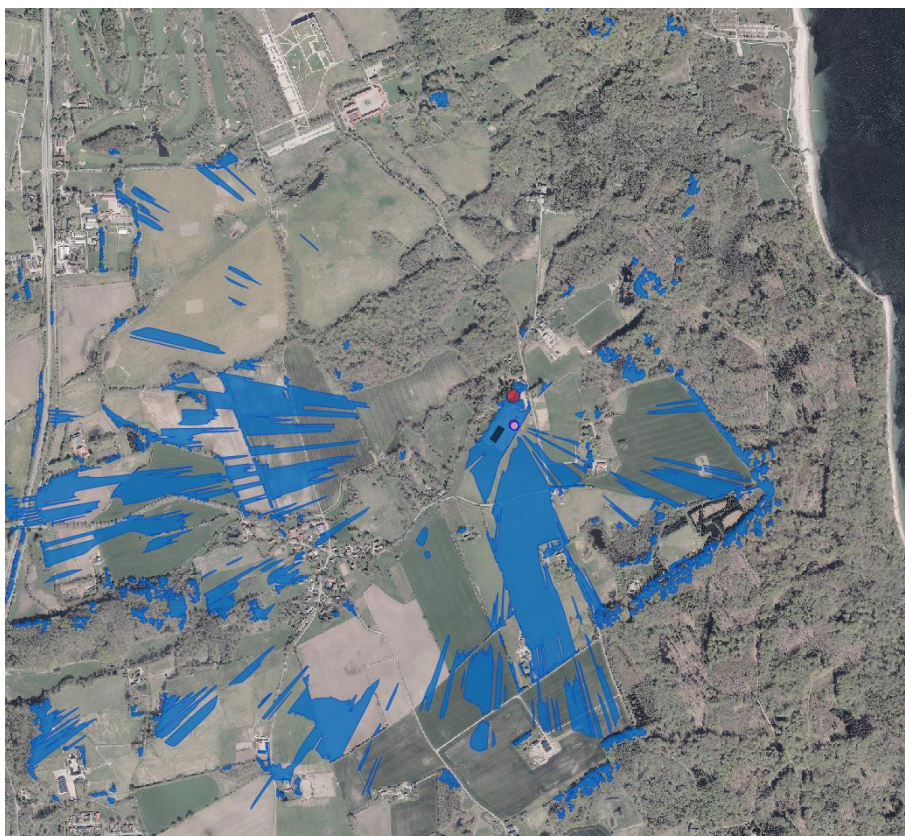
5. Det ansøgte projekt

Med den ansøgte placering ligger ridehal og løsstald i tilknytning til eksisterende bygningsmasse på ejendommen. Ved at placere hallen tættere på eksisterende bygningsmasse, opleves hallen visuelt som en del af eksisterende bebyggede. Ridehal placeres i omkring kote 39.50, langs med østlig skel, hvor der er afskærmende beplantning.

Synlighedsanalysen viser, at hallen vil være visuel synlig fra syd ved Fulden Byvej og længere mod syd ved Bispelundvej. Mod nord og øst er udsynet begrænset af skovbeplantning, som dækker skrænterne ud til kysten. Mod vest er der det mere enkelte spredte lokationer hvor hallen kan være synlig i landskabet.

23. februar 2026
Side 4 af 6

Figur 2: Synlighedsanalyse - Hallens visuelle synlighed i landskabet på ansøgt placering (blå markering).

Den ansøgte placering kræver at hallen indplaceres i et terræn, hvor højdekoterne går fra kote 38.50 til 40.50. Hallens placering holder 50 meters afstande til den stejle del af dalskråninger.

Der er undersøgt for mulige alternative placeringer af hallen. Terrænet på matr. 10d består af en bakketop i kote 45.50 og ligge åbent ud mod Fulden Byvej og Bispelundvej. Placeringen er fravalgt fra start, da en ridehal på bakketoppen vil blive dominerende i landskabet fra alle sider i et område med mange landskabsudpegninger og landskabsfredning.

En placering på matr.11i ved eksisterende ridebane vil derimod være en mulig alternativ placering, hvor ridebanen kan overholde afstandskravene. Hallen vil ligge længere mod syd, og med en større afstand til eksisterende bygningsmasse end den ansøgte hal. Mod øst og vest er der eksisterende afskærmende beplantning i skel. Hal vil på denne placering kunne overholde 30 meters afstand til vest- og østligt skel.

Synlighedsanalysen viser, at den alternative placering vil få omtrent samme visuelle synlighed i landskabet som ansøgt hal, med en synlighed fra syd

ved Fulden Byvej og igen ved Bispelundvej. Mod nord og øst vil den alternative placering have en lidt større synlighed på tværs af Griber ådal, samt områder hvor hal er synlig fra Mosegaard Allé og dele af Mosegaard Museum mod nord.

23. februar 2026
Side 5 af 6

Figur 3: Synlighedsanalyse – Hallens visuelle synlighed i landskabet fra den alternative placering (Blå markering).

6. Vurdering

Det er Faggruppe Landskabs vurdering, at ansøgte placering af ridehal med løsstald, er den placering som er bedst tilpasset til det bevaringsværdige landskab. På den valgte placering vil hallen blive delvist afskærmet af beplantning og af eksisterende terræn. Hallen vil ved den ansøgte placering visuel fremstå i sammenhæng med eksisterende bygninger og derved opleves som en samlet bygningsmasse

På alternative placering vil ridehal med løsstald tættere på Fulden Byvej og Bispelundvej. Visuelt vil hallen opleves mere fritliggende i landskabet uden direkte tilknytning til eksisterende bygninger.

23. februar 2026
Side 6 af 6

Det er faggruppen Landskabs vurdering, at den alternative placering vil medføre en større negativ påvirkning i oplevelsen af det bevaringsværdige landskab og sammenhængende landskab, da synlighedsanalysen viser at den vil blive visuel synlig fra dele Moesgaard Museum, hvor der er mange besøgende.

I vurderingen har Faggruppe landskab vurderet, at der ikke bør stilles vilkår om ny beplantning, da det vurderes, at afskærmende beplantning vil medføre en afskærmning af landskabets form og visuelle udsyn i det sammenhængende landskab, geologisk interesseområde og bevaringsværdige landskab.

Forslag til vilkår

Eksisterende afskærmende beplantning i skel mod vest, øst og mod nord bør bevares.

Hallen bør opføres i mørke afdæmpede farver uden glans på tag, for at tilpasse hal med den omkringlæggende mørke beplantning.

Det er Faggruppen landskabs vurdering, at der med de stillede vilkår ikke vil ske en væsentlig påvirkning af landskabet som følge af opførelse af hallen på den ansøgte placering.

Bilag 4: Den nye hal – ansøgers og kommunens foto

OBS: dette bilag illustrerer den allerede opførte bygning på 20 x 45 m. Ikke den ansøgte bygning på 20 x 50 m (på den nordlige del af bygningen ansøges om yderligere 5 m forlængelse af bygningen)

Set fra nord: Ansøgers foto 2026 af den allerede opførte bygning på 20 x 45 m. (forrest på hallen ansøges om yderligere 5 m forlængelse)

Foto 2025, set fra syd. Bagest til højre den allerede opførte 20 x 45 m hal (bagerst på hallen, ude af syne, på den nordlige del af bygningen ansøges om yderligere 5 m forlængelse af bygningen. Midt i fotoet ses et flytbart læskur, til venstre den nuværende ridebane.

Bilag 5: Husdyrvejledning om husdyranlæg, ridebaner og folde

[Forside](#) > [Vejledning til bekendtgørelserne](#) > [Husdyrgødningsbekendtgørelsen](#) >

4. Indretning af stalde m.v., §§ 8 & 9

Husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 4

Indretning af stalde m.v. §§ 8 og 9

Versionshistorik

01-02-2022, version 6

Dette er den nyeste version af artiklen

Indholdsfortegnelse

- [Fast bund og afløb](#)
- [Fravigelse af krav om fast bund og afløb](#)
- [Pumpesump](#)
- [Ikke fast placerede husdyranlæg](#)
- [Fast placerede læskure](#)
- [Byggeblade](#)
- [Overgangsordning for husdyranlæg, der fulgte de nu tilbagetrukne byggeblade](#)
- [Ridehaller er undtaget fra krav om fast bund og afløb](#)

- [Fast overdækning](#)
- [Bortskaffelse af husdyrgødning fra stalde m.v.](#)
- [Forarbejdningsanlæg](#)
- [Forbud mod tilbageførsel af husdyrgødning](#)
- [Flytning af læskure m.v.](#)
- [Krav til flytning](#)
- [Optegnelse og dokumentation](#)

Fast bund og afløb

§ 8

Husdyranlæg, herunder stalde, opsamlingsanlæg, læskure m.v., skal være indrettet, så der ikke sker forurening af grundvand og overfladevand. Husdyranlæg er stalde eller lignende bygning eller indretning, hvor husdyr i almindelighed opholder sig eller har adgang til, med tilhørende dyrehold. Husdyranlæg er defineret i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 3, nr. 16.

Et staldsystem kan omfatte et opsamlingsanlæg, og opsamlingsanlæg er dermed en del af staldsystemet.

Kravene til indretning af stalde gælder generelt, men vil afhænge af staldsystemet.

Kravet gælder også for løbegårde og lignende arealer. Et areal er en løbegård, hvis der er et areal med en høj koncentration af dyr, og næringsstofferne fra husdyrgødningen på arealet ikke kan udnyttes over en årrække.

Der vil ikke være tale om en løbegård, hvis der er tilstrækkeligt plantedække til at udnytte næringsstofferne fra husdyrgødningen over en årrække på arealet med en høj koncentration af dyr. I det tilfælde vil der være tale om en fold.

Næringsstofferne fra den afsatte husdyrgødning kan udnyttes af et veletableret plantedække, som kan opsuge næringsstofferne og mindske risiko for udvaskning af disse. Plantedække på folde med høj koncentration af dyr kan etableres eksempelvis ved, at dyrene i en periode ikke har adgang til arealet.

I nogle tilfælde – typisk for meget små dyrehold, eller lav dyretæthed – er det tilstrækkeligt, at dyrene ikke har adgang til arealet en del af dyrkningssæsonen, og der herved opstår tæt plantedække. I andre tilfælde vil det være nødvendigt, at have flere foldarealer, der på skift sås til, og hvor dyrene i én eller flere dyrkningssæsoner ikke har adgang. Det vil afhænge af lokale forhold, som f.eks. jordtype, fugtighedsforhold m.m., og dyreholdets størrelse, hvor lang tid der skal gå, før dyrene igen kan benytte arealet. Det

afgørende er, at næringsstofferne fra den høje koncentration af dyr, opsamles af et tæt plantedække.

Er der ved tilsyn tvivl om, hvorvidt kravet til plantedække overholdes, kan kommunen bede om at få eftersendt fotodokumentation af plantedække på de pågældende arealer.

Husdyranlæg, løbegårde og lignende arealer skal have fast bund eller gulve udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt, og som kan modstå påvirkningerne fra dyrene og anvendte redskaber. Sådanne redskaber kan f.eks. være udmugningsanlæg, traktorer eller lignende.

Der skal endvidere være et afløbssystem, der opsamler flydende husdyrgødning eller restvand. Afløbssystemet skal have, tætte, lukkede ledninger, der går til en beholder, der opfylder bestemmelserne i kapitel 8. Se vejledning vedrørende [kapitel 8](#) "Opbevaring af flydende husdyrgødning samt ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse og restvand".

Reglerne om fast bund og afløb er oprindelig indsat med det formål at sikre, at der ikke sker unødvendig forurening af naturen, grundvandet og overfladevandet. Kravet er også en vigtig del af Danmarks direktivforpligtelser. Nitratdirektivet har således til formål blandt andet at nedbringe vandforurening forårsaget eller fremkaldt af nitrater, der stammer fra landbruget, og at forebygge yderligere forurening af denne art. Herudover sikrer den danske tilladelsesordning, at der ikke er behov for screening efter VVM-direktivet.

Vand fra tage og befæstede arealer skal afledes efter reglerne i spildevandsbekendtgørelsen.

Hvis en møddingplads eller et ensilageopbevaringsanlæg i en periode ikke bruges til disse formål, men henligger som et andet befæstet areal, kan regnvand, der falder på arealerne, betegnes som afløbsvand i stedet for møddingsaft eller ensilagesaft. Det er kommunen, der i konkrete tilfælde må vurdere, om afløbsvandet kan karakteriseres som spildevand fra tage og befæstede arealer, eller om det skal karakteriseres som møddingsaft eller ensilagesaft. Husdyranlæg til andre kødædende pelsdyr end ræve kan indrettes med gødningsrender. For krav til gødningsrendernes dimensioner m.m., , [se vejledningen til kapitel 11 "Indretning og drift af pelsdyrfarme til kødædende pelsdyr m.v."](#)

Hvis husdyranlægget til andre kødædende pelsdyr end ræve er indrettet med gødningsrender, er der ikke krav om fast bund under gødningsrenderne og burene. Kravet om fast bund gælder her alene for opsamlingsanlæg.

Der er heller ikke krav om fast bund i husdyranlæg til ræve. Kravet om fast bund gælder også her kun for opsamlingsanlæg. Husdyranlæg til ræve kan ikke være indrettet med gødningsrender, idet ræve har en anden gødeadfærd end andre kødædende pelsdyr. Hvis

Definition af husdyranlæg - ridebaner og folde

6. december 2017

Spørgsmål

Svaret er opdateret den 11. maj 2023 i forbindelse med opdatering af flere ridebanesvar. Opdateringen vedrører primært hvornår ridebanen kræver landzonetilladelse, og hvornår den skal behandles efter husdyrbruglovens regler.

Miljøstyrelsen har modtaget et spørgsmål om, hvorvidt ridebaner er husdyranlæg. Besvarelsen af spørgsmålet har sammenhæng med, hvornår der stilles krav om fast bund og afløb, hvorfor dette også belyses i svaret. En kommune spørger således, om en ridebane er omfattet af definitionen af husdyranlæg, idet en konsulent med henvisning til vejledning til husdyrgødningsbekendtgørelsens kap. 3, version 1, 13-7-2017, mener, at en ridebane må betragtes som et areal, hvor der ikke er krav om fast bund og afløb, og at ridebaner ikke er omfattet af begrebet. Kommunen vurderer omvendt, at en ridebane skal betragtes som et husdyranlæg, idet der bl.a. kan være gener fra anlægget (f.eks. støj og støv), som der skal tages hensyn til i forhold til naboerne

Svar

Svaret er opdateret den 11. maj 2023 i forbindelse med opdatering af flere ridebanesvar. Opdateringen vedrører primært hvornår ridebanen kræver landzonetilladelse, og hvornår den skal behandles efter husdyrbruglovens regler.

Udendørs ridebaner vil i mange tilfælde ikke falde ind under definitionen af et husdyranlæg. De vil typisk heller ikke være omfattet af reglerne vedrørende placering af folde i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

En udendørs ridebane vil derimod typisk være et driftsanlæg mv. til brug for husdyrholdet.

Det betyder, at hvis hesteholdet har en størrelse, så det er omfattet af husdyrbruglovens tilladelse- eller godkendelsespligt, vil etablering af ridebanen kræve en tilladelse eller godkendelse efter husdyrbruglovens regler.

Er hesteholdet under størrelsesgrænsen for tilladelses- eller godkendelsespligt, vil etablering af ridebanen kræve landzonetilladelse .

Husdyranlæg er bygninger og andre indretninger til dyrenes ophold, dvs. navnlig stalde, læskure, hytter m.v. Løbegårde og lignende, hvor der er fast bund og afløb er dog også indretninger omfattet af anlægsbegrebet. Dyrene i sig selv er ikke et anlæg, ligesom hegn eller foder- eller vandtrug ikke er det. Der skal populært sagt være bygningselementer som vægge, tag eller gulve beregnet til dyrenes ophold, for at der kan være tale om bygning eller indretning omfattet af begrebet. Det er ikke afgørende efter definitionen, om anlægget er permanent eller flyttes rundt, eller om dyrene er der i længere eller kortere tid ad gangen.

Kravet om fast bund og afløb i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 8, stk. 2, gælder dels for husdyranlæg, dels for løbegårde og lignende, hvor der er en sådan koncentration af dyr, at næringsstofferne fra husdyrgødningen set over en årrække ikke kan udnyttes på arealet.

Kriteriet om "en sådan koncentration af dyr, at næringsstofferne fra husdyrgødningen set over en årrække ikke kan udnyttes på arealet" indebærer, at der er krav om fast bund og afløb, hvis der ikke er nogenlunde balance mellem gødningstilførslen og -fraførslen set over en årrække.

Usikkerheden om, hvorvidt der er krav om fast bund og afløb, knytter sig alene til den situation, hvor der ikke er plantedække på arealet. Hvis der er plantedække på arealet, så er koncentrationen af dyr ikke større, end næringsstofferne fra dyrene optages. Der er dermed ikke krav om fast bund og afløb.

Hvis der ikke er plantedække på arealet, vil det være relevant at se på årsagen hertil og behovet herfor:

1. Skyldes det manglende plantedække, at der er en høj koncentration af dyr, så øget gødningstilførsel og øget færdsel af dyr har medført at plantedækket ikke kan opretholdes, kan arealet ikke udnytte næringsstofferne fra husdyrgødningen, og der vil som udgangspunkt være krav om fast bund og afløb.
2. Hvis det manglende plantedække begrænses til kortere perioder f.eks. ved ændret færdsel, flytning af foder- og vandtrug m.v., og at det ikke er det samme sted hvert år, der er uden plantedække, vil der ikke være krav om fast bund og afløb.
3. Hvis der er få dyr på arealet, fordi der ikke er en sådan høj koncentration af dyr på arealet, vil tilførslen af gødning være begrænset. Der vil derfor ikke være behov for plantedække. I forhold til koncentrationen af dyr/tilførslen af gødning har det betydning, hvilke dyretyper og hvor mange dyr, der er på arealet, og om dyrene kun opholder sig på arealet i en begrænset periode m.v.

I de tilfælde, hvor der er en sådan koncentration af dyr, at næringsstofferne fra husdyrgødningen set over en årrække ikke kan udnyttes på arealet, skal der som nævnt være fast bund og afløb. Ved etablering af en løbegård med fast bund og afløb, etableres der et husdyranlæg. Husdyranlæg, herunder løbegårde med fast bund og afløb, skal overholde kravene til placering i husdyrgødningsbekendtgørelsens §§ 5, 6 og 8.

I supplement til reglerne om placering af husdyranlæg gælder husdyrgødningsbekendtgørelsens § 6 for folde med afgræssende dyr. Ved folde forstås netop indhegninger uden fast bund m.v., jf. det ovenfor beskrevne.

I relation til ridebaner vil det afgørende således være karakteren heraf. Ridehaller m.v. vil være husdyranlæg, mens udendørs arealer til ridning kan være omfattet af husdyranlægsbegrebet, hvis der er krav om fast bund efter bekendtgørelsens § 9, stk. 1. Folde med afgræssende heste vil være omfattet af kravene til placering i bekendtgørelsen § 7.

Miljøstyrelsen giver dette svar med det forbehold, at svaret er vejledende og af generel karakter, idet styrelsen ikke kan medvirke til kommunens konkrete sagsbehandling. Ved behandling af en konkret, fuldt oplyst sag, kan der være forhold der taler for, at kommunen behandler sagen anderledes.

Med venlig hilsen,

Husdyrhelpdesken

TEKNIK OG MILJØ
Aarhus Kommune

Karen Blixens Boulevard 7
8220 Brabrand

